Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

HIST

TIDSSKRIFT FOR HISTORIESTUDERENDE

NR. 22 - APRIL 2000

Redaktionen består af:

Martin Bork (ansv. red.)
Thomas Danielsen (ansv. red.)
Hanne Brandt Djupdræt
Pernille Ipsen
Ivan Melander

ISSN: 0903-0247

Hist, c/o Institut for Historie,
Njalsgade 102, 2300 København S
E-mail: Hist@forum.dk

Oplag: 1500 stk.

Hist

Tidsskrift for historiestuderende udkommer fire gange årligt. Bladet bliver postbesørget til alle indskrevne ved Historie på KU, samt til VIP'ere og TAP'ere med tilknytning til instituttet. Redaktionen modtager meget gerne uopfordret materiale, men påtager sig intet ansvar herfor; ligesom de holdninger, der kommer til udtryk i artiklerne ikke nødvendigvis er dækkende for redaktionens holdning. Materiale kan med fordel indleveres i elektronisk form, helst i WORD-format evt. i WP- eller MAC-format. Disketten suppleres med en papirudskrift.

Indhold

Side 3 Leder: Forskere i støbeskeen.
Side 4 Kan vi lære af andre?. *Nils Hybel*
Side 10 Fremtiden for de historiske nuancer. *Niklas Olsen*
Side 14 Abemennesker på KUA. *Anne Katrine Gjerløff*
Side 17 Svar på tiltale. *Kim Drejer Nielsen*
Side 18 Mennesket i Historien. *Martin Bork*
Side 21 Virkeligheden er i detaljen. (anm.) *Pernille Ipsen og Hanne Brandt Djupdræt*
Side 25 Kulturmøde med romerne. (anm.) *Ivan Melander*
Side 29 Fagtraditioner i opposition. (anm.) *Jan Nepper-Christensen*
Side 30 Hist-hikers guide to the libraries, part VIII. *Hanne Brandt Djupdræt*
Side 31 Metode i udvalg – betragtninger over et udvalgsarbejde. *Jan Nepper-Christensen og Rie Kjær Rasmussen*
Side 32 Ny studieordning godkendt. *Rie Kjær Rasmussen*
Side 32 Område 3 forsvinder. *Signe Gaarde*
Side 33 Er teori kun for kværulanter. *Britt Lisbjerg*
Side 34 Seminar for specialeskrivere og overbygningsstuderende. *Rasmus Mariager*

Illustrationer

Forside Kollage sammensat af Flotentius Schoonhovius Emblemata, Leiden 1626. Carlo Ginzburg: *Spor. Om historie og historisk metode.* Museum Tusculanums Forlag 1999, s. 39.
Side 4 Forsiden af J.E. Lovelock: *Gaia – a new look at life on earth. Oxford 1987.*
Side 5 Salmonsens Konversationsleksikon (s.v. teater). København.
Side 7 Universitetet i Lancaster.
Side 12 M. Bork.
Side 16, side 32 G. Larson.
Side 17 Redaktionsmedarbejder Melanders hvide skjorteærmer fotokopieret af Melander.
Side 19 Seminar 2000. Forside fra den officielle folder.
Side 21 Djævel. Goethes "Faust" oversat til engelsk af Louis MacNiele, Oxford 1976. Forside.
Side 24 Sten og Stoffer. Bill Watterson: Homicidal psycho Jongle cat. Warner Books 1994.
Side 25 Ptolemaeus' kort. Peter Ørsted: *Danmark før Danmark. Romerne og os.* s. 99. København 1999.
Side 27 Limes. Samme, s. 43.

Forskere i støbeskeen

Sidste efterår begyndte 200 nye studerende på Historie. Ud af denne årgang vil en lille håndfuld ad åre blive tilbudt et ph.d.-stipendium. Lidt flere vil forgæves have søgt om at få det, men langt den overvejende del af årgangen kunne ikke drømme om at begive sig ind i forskerverdenen.

Mens flertallet har travlt med at blive gymnasielærere, informationsmedarbejdere, kulturformidlere og popmusikere, vil en lille, hård kerne sidde tilbage på Institut for Historie og pusle med diplomer, kirkebøger og gamle regnskaber. De vil være årgangens nørder – dem der med uglet hår og kaffeånde befolker kontorcellerne på lærergangen og flittigt og stræbsomt bygger forskerkarrieren op.

Måske er dét med uglet hår og kaffeånde ikke helt rigtigt. Måske er det med flid og stræben heller ikke. Men når vi står over for det ukendte, får fantasien som bekendt frit løb. Og 'ukendt' er måske ikke det mindst dækkende prædikat, man kan hægte på vores instituts ph.d.-stipendiater. Det er ikke nogen kritik, men en konstatering. En lidt sørgelig konstatering. For i samspillet mellem ph.d-stipendiater og almindelige studerende ligger spændende muligheder for gensidig inspiration og vidensudveksling.

Så hvad laver de egentligt på ph.d.-gangen? Hvad forsker de i, og hvordan gør de, når de forsker? Det har *Hist* sat sig for at finde ud af, og i dette nummer begynder en artikelserie, der gerne skulle synliggøre ph.d.-stipendiaterne – instituttets forskere i støbeskeen.

Sidste nummer af *Hist* beskæftigede sig med studieordningen og nogle af de elementer, den er bygget op af. Debatten slog fast – hvad vi nok godt vidste – at enigheden kan ligge på et meget lille sted.

I forsøget på at udvidde perspektivet lidt, skuer vi denne gang ud ad og spørger, hvordan studiet er skruet sammen andre steder. I England er historieuddannelsen for eksempel bygget noget anderledes op, og det beretter Nils Hybel, der en overgang var gæstelektor ved universitetet i Lancaster, om i sin artikel. Hybel mener, at vi kan lære af andre, og i forlængelse af sin skildring giver han et personlige bud på en ny BA-struktur. Vi håber også fremover at kunne rapportere om studieordninger på historieinstitutter uden for KUA.

Niklas Olsen kunne, lige som Nils Nybel, også godt tænke sig en anden studieordning, for han mener, at historikeruddannelsen indeholder for lidt vejledning i, hvordan man formidler sin faglige viden. Hvis vi ikke skal tabe konkurrencen om offentlighedens historieforståelse til journalisterne, må vi se at rubbe os.

Blandt boganmeldelserne finder man den italienske historiker Carlo Ginzburgs *Spor*, der udkom på dansk sidste år. Det er en inspirerende samling af artikler om historisk metode. Man kan også læse om Peter Ørsteds nyeste aftapning om romere, *Danmark før Danmark. Romerne og os*. Bogen bliver anmeldt af *Hists* udsendte medarbejder i de rette omgivelser omkring udgravningerne af Quintilius Varus' villa uden for Rom. Palle O. Christiansen er aktuel med en ny bog om kulturhistorie, som også anmeldes.

I rækken af seminarer for historiestuderende er det sjette netop overstået. Det blev afholdt på Syddansk Universitet i Odense, og *Hists* udsendte medarbejder var med. Den populære serie om biblioteker fortsætter med den ottende præsentation. *Hists* rapporter har denne gang været forbi Center for Udviklingsforsknings bibliotek på Gammel Kongevej.

Til slut vil vi blot opfordre til at læse de mange korte, oplysende og informative indlæg sidst i bladet. God fornøjelse.

Redaktionen

Kan vi lære af andre?

I England læser alle og enhver BA i historie – selv kommende revisorer. Dér er bacheloruddannelsen nemlig bredt anlagt, og først på overbygningen specialiserer man sig. I den første artikel om studieordninger i andre lande beretter Nils Hybel om sin tid i Lancaster og drager paralleler til den danske studiestruktur. Hans bud på en bedre studieordning indbefatter kollektive arbejdsprocessor og søgen efter historiefagets sjæl.

Af Nils Hybel

For en del år siden, jeg tror, det var i 1988, blev jeg spurgt, om jeg kunne tænke mig at optræde som gæstelektor ved Universitetet i Lancaster. Det sagde jeg ja til, og den følgende vinter rejste jeg til England. Det blev en lærerig og på mange måder dejlig oplevelse.

Lancaster ligger i det nordvestlige hjørne af England. Det er et campusuniversitet i landlige omgivelser nogle kilometer uden for byen. Jeg havde stor glæde af dette ophold på landet. Klimaet er dramatisk afvekslende, det ene øjeblik skinner solen, det næste styrter regnen ned. Landskabet er bølgende, og man kan frit vandre over marker og hegn ad *foot paths* og langs de kanaler, som blev anlagt i forbindelse med Midt- og Nordvestenglands industrialisering.

Som det er almindeligt i England, kommer studenterne ikke fra det nærmeste opland eller universitetsbyen selv, men fra alle mulige steder i England og fra udlandet. De første par år bor studenterne i reglen på campus, men herefter finder de logi i byen og i landsbyerne omkring universitetet. Det giver en egen samhørighedstemning og tilknytning til lokalmiljøet. De lokale kommer nemlig også på campus. Den landlige befolkning er blandt andet flittige brugere af universitetes svømmehal. Det var meget underholdende. Det var det også at blive tiltalt 'love' af damerne i campus' kantiner, som jeg frekventerede tre gange om dagen den første travle tid, jeg var der.

Konkurrence mellem universiteterne

De engelske traditioner for studentermobilitet gør nok, at der er større og mere reel konkurrence mellem universiteterne om studenterne end her i landet. Men jeg kan ikke udtale mig om, hvorvidt det havde nogen indflydelse på universitets kvalitet, langt mindre de engelske universiteters kvalitet i almindelighed. Til gengæld tror jeg, at de engelske universiteters pædagogiske form og i reglen meget brede undervisningsudbud har betydning. Det første, der slog mig ved mit møde med den engelske universitetsundervisning, var kursusudbuddet. På BA-niveau mindede det nærmest om et totalt view ud over Europas og verdens historie. Mine engelske kolleger belærte mig om, at jeg ville miste studenter, hvis jeg gik for meget i dybden - det var ikke meningen. Det drejer sig om at give BA-studenterne mulighed for at tilegne sig en bred almindelig historisk indsigt.

Historie som almen dannelse

Det næste, jeg studsede over, var det store antal studenter, der meldte sig til mine kurser. Men det var ikke noget at være stolt over; der var mange studenter på de fleste af holdene. Man kan undre sig over, hvad man skal med så mange historikere. Godt nok bor der mange mennesker i England, men alligevel. Jeg vidste i forvejen fra min forskningsmæssige kontakt med kolleger på andre engelske universiteter, at der er skrækkelig mange mennesker, der læser historie. Forklaringen er den simple, at man naturligvis kun forventer, at et fåtal af BA-studenterne vil ende som historikere. En engelsk kollega har fortalt mig, at 40% af engelske revisorer har en BA i historie bag sig. BA er en forlængelse af den gymnasiale uddannelse. Den sigter blandt andet på at give såkaldt almen dannelse og således give forretningsfolk, politikere og medlemmer af det højere bureaukrati stof til kultiveret samtale ved forretningsmiddage. Men den engelske BA-uddannelse giver naturligvis også nogle mere kontante almene forudsætninger for at kunne gøre karriere inden for erhvervsliv, politik, administration m.m.

The lecture theatre

Undervisningen i Lancaster var yderst effektivt bygget op omkring nogle ret korte og komprimerede *terms*. På BA-delen bestod undervisningen dels i forelæsninger, dels i såkaldte *tutorials,* i forbindelse med hvilke, studenterne skulle skrive *essays*.

Jeg glemmer sent min første forelæsning. På det tidspunkt havde jeg i universitetssammenhæng kun undervist velmotiverede, dygtige overbygningsstudenter her ved institutionen og nysgerrige, diskussionslystne førsteårsstudenter ved den samfundsvidenskabelige basisuddannelse på RUC. Jeg trådte ind i *the lecture theatre*, ja det hedder det, og jeg skal love for, det var et teater. Her mødte der mig et fuldt pakket auditorium, alle udstyret med notesblok og skriveredskaber. Jeg præsenterede mig, opfordrede dem til at afbryde mig, stille spørgsmål osv., men det kunne jeg godt have sparet mig. Straks jeg begyndte forelæsningen, bøjede de alle hovederne, og så griflede de løs. Og det blev de ved med, indtil jeg tav; så rejste de alle deres hoved og så på mig. Men der var ingen spørgsmål, der var ingen kommentarer, der var kun kontakt én vej - og det var jeg ikke engang sikker på.

Jeg trådte ind i *the lecture theatre*,
ja det hedder det, og jeg skal love for,
det var et teater.

I dialog med de studerende

Kommunikationen var ifølge sagens natur noget anderledes på de efterfølgende *tutorials*. Holdet var opdelt i grupper på 5-6 personer, og disse grupper besøgte mig efter tur på mit kontor. Meningen var, at vi skulle drøfte de forudgående forelæsninger og emner udsprunget heraf blandt andet for at få studenterne sat i gang med at skrive deres *essays*, som jeg siden læste og godkendte. Jeg skulle ikke læse mange af dem, før jeg blev klar over, at betegnelsen *essay* var ganske præcis. Det var i de fleste tilfælde kort, ret uforpligtende prosa uden dybere forsøg på at belyse og reflektere over det valgte emne. Til gengæld skulle studenterne nå at skrive adskillige essays, da de fulgte flere kurser samtidig. Det var til tider sin sag at få studenterne ud af busken på disse *tutorials*, især de yngste af dem; nogle af dem var vel ikke mere end atten år. Det har sikkert også spillet ind, at de sad over for en

fremmed og så oven i købet en udlænding, men det lykkedes os dog efterhånden at komme mere ind på hinanden, men jeg erindre ikke, at jeg opnåede at komme i særlig animeret faglig dialog, bort set fra med nogle få, mere modne studenter. Men det faglige er heller ikke den eneste mening med disse *tutorials*. De har også en social og menneskelig funktion studenterne imellem og mellem lærer og student.

Mindre spørgelystne

Da jeg blandt andet var i Lancaster for at høste erfaringer om en udenlandsk undervisningsinstitution, spurgte jeg studenterne lidt ud om noget af det, som undrede mig mest. Jeg spurgte dem for eksempel om, hvorfor de ikke afbrød mig under forelæsningerne, eller i det mindste stillede spørgsmål bagefter, og om de slet ikke havde lyst til at diskutere. Flere af studenterne gav uafhængig af hinanden mig det indtryk, at den slags var ikke rigtig kutyme. Nogle fortalte, at de, hvis de havde markeret for at stille et spørgsmål under en forelæsning, nærmest havde fået bragt læreren ud af fatning. Jeg ved ikke, om det er rigtigt, men det var i hvert fald svært for mig at få faglige drøftelser i gang med BA-studenterne. En lille anekdote fra en ekskursion, jeg arrangerede til England, er måske illustrerende for de noget forskellige forhold, der hersker mellem studenter og lærere i Danmark og England og mange andre lande. På den omtalte ekskursion besøgte vi *the Guild Hall* i York, og en engelsk kollega holdt foredrag for studenterne. Imens så jeg mig lidt rundt. Bagefter sagde min engelske kollega til mig noget i retning af "your students put a lot of questions and they even question my answers." De studenter, der fulgte vor israelske gæsteprofessor Zvi Razis undervisning i efterårssemesteret, kan nok tale med om forskelle i omgangs- og undervisningsformer mellem danske og udenlandske lærere og studenter.

Forretningsfolk tager BA i historie

Mens jeg var i Lancaster, var jeg så heldig, at der var Ph.D.-studenter, der forskede i emner, som jeg menes at have forstand på, og dem bad man mig om at vejlede. Se, det var straks noget helt andet. Her var ikke alene en faglig substans og standard, jeg kunne genkende, men også en pædagogisk form som jeg kendte den hjemme fra. Sagen er, at når man i England bevæger sig fra BA- til MA- og Ph.D.-niveau, så går man fra en almen uddannelse til special- og forskeruddannelser. BA-studiet bruges til at give studenter en bred indsigt og nogle almene færdigheder, som de kan få gavn af senere i mange forskellige erhverv. BA-graden er ikke en færdig uddannelse. Det er for de få en almen baggrund for videre uddannelse inden for det fagområde, graden falder. For de fleste er den baggrund for videreuddannelse uden for faget. Bacheloruddannelsen bruges derfor også til, at studenterne kan se faget og fagmiljøet an, og til at forsker/lærerkollegiet kan se studenterne an. Det er både fagenes rugekasse for kommende lærere og forskere og en almen uddannelsesdel for administratorer, sagsbehandlere, politikere, forretningsfolk m.m. Ingen af dem er færdiguddannede, når de får BA-graden.

Jeg må med skam indrømme, at min første tanke, efter jeg havde gjort erfaringer med den engelske bacheloruddannelse, var, at en lignende kvalitetsforringelse i det danske uddannelsessystem vel var i vente, men ikke ønskelig. Den danske bachelor og ph.d.-reform var dengang på trapperne. Men lige så lidt som man kan vurdere om Rundetårn eller et tordenskrald er højest, lige så lidt kan man betragte den engelske eller for den sags skyld den amerikanske BA-uddannelse som af ringere kvalitet end den danske. Sigtet med uddannelserne er simpelthen forskellige; de tjener forskellige formål. De første par års studier hos os er mere en bacheloruddannelse af navn end af gavn. BA er bare en betegnelse, man udefra har påtvunget den del af uddannelsen, vi tidligere kaldte grunduddannelse. Uddannelsen er blevet justeret, som den altid løbende er blevet, men hverken dens indhold eller form er blevet ændret, fordi vi ønsker at opretholde vores, efter vor egen opfattelse, høje niveau. Det er en noget selvrosende

vurdering. Hvis vi vitterligt her i landet og ved denne institution havde en BA-uddannelse på et særligt højt niveau, måtte det vel formodes at resultere i at danske kandidater blev særligt veluddannede og klarede sig specialet fremragende. Det er der vel ingen, der tør hævde?

Der er historie både inde og ude i Lancaster

I England og Nordamerika vrimler det med gode historikere, erhvervsfolk og administratorer, der har været gennem en bacheloruddannelse som led i deres samlede faglige udvikling. De erfaringer, jeg personligt har samlet ved at undervise udenlandske studenter her i landet, tyder heller ikke på, at de er ringere stillet end deres danske medstuderende. I begyndelsen af 1990'erne underviste jeg udenlandske studenter på RUC, først på den international basisuddannelse og siden på historie i forbindelse med udvekslingsprojektet ETCS. Jeg har således oplevet studenter med de mest forskellige uddannelsesmæssige forudsætninger i det danske uddannelsessystem - studenter med en engelsk BA-grad, grækere, tyskere, franskmænd m.fl. De fleste af dem klarede sig ganske udmærket blandt danske studenter, og det oven i købet under den særlige pædagogiske form, som praktiseres på RUC. Den RUC'ske projektarbejdsform er endnu fjernere fra den engelske BA-uddannelses og de fleste øvrige europæiske og nordamerikanske uddannelsessystemers pædagogik end vores uddannelse. Jeg er stadig i kontakt med en af mine studenter fra den tid. Han er græker og nu ph.d. og ansat ved et engelsk universitet. Jeg husker, at jeg, da vi tog afsked med hinanden, spurgte, hvad der havde gjort størst indtryk på ham under hans ophold i Danmark. Jeg forventede, lidt naivt måske, det måtte have været choket ved at møde RUCs særlige, højt besungne uddannelsessystem. Men han svarede, at det havde været frit at kunne stå op og gå ud i køkkenet og lave pandekager klokken tre om natten.

Vi kan lære af andre

Også vi kan lære af andre. Vi kan drage stor nytte af, at verden er blevet mindre de sidste årtier - også inden for vores fag. Internationalisering bør ikke føre til nivellering og ensretning af uddannelserne, men til frugtbar inspiration. Vi har fået bachelor- og ph.d.-uddannelserne ved dekret udefra. Ph.d.-uddannelsen er efter min mening en succes. Den har ført til, at flere er kommet ind i en forskeruddannnelse, at næsten alle gennemfører den, og at de fleste gør det nogenlunde på normeret tid. Det gælder også dette institut. De mange flittige, dygtige og inspirerende ph.d.-studerende er en berigelse for vores faglige miljø. BA-uddannelsen er ikke den samme succeshistorie. Jeg mener, det i vid udstrækning skyldes, at den blot er gammel vin på nye flasker, hvorimod vi igennem 1990'erne har opbygget en ph.d.-uddannelse med en infrastruktur, arbejdsmoral og kollektiv indstilling, man næppe tidlige har kendt til her på bjerget. BA-uddannelsen på Historie er fortsat en hybrid mellem idealistiske og individualistiske idealer, en pædagogik udklækket i Berlin omkring 1810 og en anglo-amerikansk etikette. Bortset fra den øgede vægt, der gennem 1990'erne er blevet lagt på skriftlige øvelser, og indførelsen af teoriundervisningen ikke at forglemme, er den anglo-amerikanske betegnelse for uddannelsen det eneste nye, der er sket, siden vi blev tvunget til at omdøbe grunduddannelsen. Nu skal man efter min mening ikke ændre ved noget, med mindre der er grund til det, men det må der til gengæld også siges at have været i nogen tid, og hvis ikke det så er der det i hvert fald nu.

Det store frafald og de lange studietider

ved historiestudiet er et problem både for de studerende og for instituttet. Det koster begge parter penge og tid, som kunne bruges til sjovere og mere opbyggelige formål. Med vores nuværende finansieringsmåde giver det instituttet - kollektivet - problemer, at studenter falder fra eller ikke tager eksamener, og jeg vil tro, at det også giver den enkelte studerende vanskeligheder og bekymringer. Instituttet kan risikere at blive beskåret yderligere, end det allerede er blevet, dvs. færre lærere og evt. færre studenter. Studenterne mister penge og livsindhold ved at slingre rundt halvt engageret i et historiestudium i en verden med mange muligheder. Disse fælles problemer skal vi gøre noget ved i fællesskab. Vi kunne begynde med at være mere åbne over for omverdenen i erkendelse af, at de problemer, vi står i lige nu, langt hen ad vejen er selvskabte. Kunsten er at indrette historikeruddannelsen således, at den på en og samme gang løser den knude, vi selv har bundet, og giver studenterne de bedst tænkelige forudsætninger for at gå videre i livet med baggrund i historiske studier.

Bud på en ny studieordning

Som studiet er indrettet nu, bruger vi alt for mange ressourcer på BA-delen og for få på overbygningen. Ressourceforbruget på BA-delen kan bringes ned ved at vægte almindelig indføring i historiske discipliner, emner og perioder på bekostning af seminar- og øvelsesundervisningen, ændre de skriftlige opgavers karakter og indføre mere kollektive arbejdsformer.

Den samlede BA-uddannelse kunne bestå af en almen verdenshistorisk indføring, et integreret teori- og metodekursus, ét emnekursus og et afsluttende projekt. Den verdenshistoriske indføring bør være i stil med vores nuværende lange linjer-undervisning med foredrag af instituttets forskerkollegium og efterfølgende kollokvier. Undervisningen skal løbe over det første studieår, og i det første semester suppleres med et kursus i håndbogsbenyttelse, edb-søgning samt orientering om erhvervsmuligheder for historikere på BA- og kandidatniveau. I tilknytning til indføringen i verdenshistorien skal der udarbejdes et antal små skriftlige opgaver, som studenterne opfordres til at lave i grupper på 4-5 studenter, men som også kan laves individuelt. Disse essays skal have et omfang af 2-5 sider pr. studerende og afleveres løbende, fx hver anden måned. Teori- og metodekurset løber over 2. og 3. semester og afsluttes med en mundtlig eller skriftlig eksamen. Emnekurset ligger i 3. semester og afsluttes med en mundtlig eksamen på baggrund af en synopsis. Projektarbejdet optager hele 4. semester. Det indledes som holdundervisning i almindelige principper for udarbejdelse af historiske afhandlinger. Projekt er en øvelse i at udarbejde en videnskabelig afhandling. Det bør tilstræbes, at så mange som muligt udarbejder projektet i grupper på 4-5 studenter, men det kan også laves individuelt. Emnevalget er frit og det samlede lærerkollegium står til disposition som vejledere.

Strukturelt adskiller forslaget sig ikke stort fra vor nuværende studieordning. Forskellen ligger hovedsageligt i styrkelsen af det alment historiske på bekostning af det specifikke, og i at der er lagt mere vægt på at opøve kollektive arbejdsprocesser, end vi er vant til. Man kan sige, at BA-udannelsen med dette forslag i nogen grad fjerner sig fra at være en forskerindskoling i traditionel forstand til i højre grad at blive en generalistuddannelse med vægten lagt på indøvning af samarbejdsevner. Begge dele er til gavn både for de relativt få, der senere vil komme til at arbejde inden for faget, og de flere, som ender inden for andre beskæftigelsesområder. Fordelen ved denne forskydning turde være indlysende for de sidst nævnte. For de, der ender som historikere, vil den betyde en højnelse af det faglige niveau, for så vidt man må formode, at den brede faglige indsigt kan modvirke den tendens til for stærk faglig specialisering og indsnævring, som vi har talt om i mange år, og som dybest set er i principiel modstrid med faget. Den styrkede indøvning af kollektive arbejdsprocesser er lige så vigtig. Den vil ruste de kommende historikere til det nationale og internationale institutionelle og tværinstitu-

tionelle samarbejde, som i dag er almindeligt i historieforskningen.

Historiefagets sjæl

Det er min erfaring, at kollektive arbejdsprocesser indebærer gensidige forpligtigelser og kan være medvirkende til, at arbejdsnormer bliver bedre overholdt. Det kan modvirke, at folk dropper ud, og medvirke til at nedsætte studietiden, men det er ikke noget mirakelmiddel. Der skal mere til. Studiet skal gøres mere vedkommende og overkommeligt for de mange, og det mener jeg, blandt andet vi kan gøre ved i højere grad at undervise i historiefagets sjæl - de store historiske spørgsmål og forløb, det der samler, det der bringer os i forbindelse med fortiden, gør den relevant i nutiden. Det betyder ikke, som det fremgår af skitsen ovenfor, at der ikke skal åbnes op for dybden, de tekniske færdigheder og myriaderne af detailproblemer og spørgsmål, kun at den del af studiet snarere bør praktiseres på overbygningsuddannelsen og i ph.d.-studiet, af de der satser på at bliver historikere. Det er her, vi skal uddanne professionelle historikere. Kandidaterne der skal formidle, og ph.d.'erne der skal forske i historien.

En vigtig inspiration fra udlandet, men også fra vor egen verden, er lærerens rolle som både faglig og personlig vejleder. Jeg tror, de fleste af vore undervisere allerede optræder i den rolle, men vi kan blive bedre. Det er vigtigt, at lærerne støtter og hjælper studenterne gennem de første år af studiet, men det kræver tid, og det gør det også, hvis vi skal styrke overbygningsuddannelsen og den forskning, som efter min mening er det brændstof, der skal til, for at en universitetslærer kan optræde med faglig autoritet, engageret og omsorgsfuld. Den tid kan kun vindes ét sted. Gennem en effektivisering af BA-uddannelsen, der sikre mindre frafald og kortere studietid.

Fremtiden for de historiske nuancer

Historikere er gode til at finde nuancer i historien. Bedre end fx journalister. Men hvis vi også i fremtiden vil have indflydelse på offentlighedens historieforståelse, må vi øve os i at formidle stoffet. Historiestuderende behøver vejledning i, hvordan man blander sig i en debat, skriver en bog, udtaler sig til medierne osv.

Af Niklas Olsen

Vil der i fremtiden overhovedet være brug for den unikke historievidenskabelige fremstilling af fortidens erfaringer? Spørgsmålet stilles som en reaktion på den sidste tids debat om historikerens rolle i samfundet, som bl.a. blev belyst ved seminariet Historien i samfundet i efteråret 1999.

I samfundet er der interesse og behov for historisk viden. Historiefagets videnskabelige metode tilbyder en særlig forudsætning for fortolkningen af fortidens hændelser og deres paralleller i nutiden. Alligevel er fagets position som en af samfundets vigtigste forvaltere og formidlere af historisk viden ved at blive overtaget af bl.a. journalister og samfundsfagligt uddannede. Problemet er tilsyneladende, at historikerne ikke er dygtige nok til at formidle deres viden og forholde sig til problemerne i samfundet. Situationen kræver ændringer ved Institut for Historie.

Historikerens kvaliteter

Hvad er det præcist, der adskiller historikeren fra andre fagtraditioner, og hvor har denne sin berettigelse?

Den kritiske og systematiske kildekritik er unik for os. Kildekritikken gør, at vi er i stand til at nå felter og dybder i historien, som vores konkurrenter ofte har svært ved. Vi er eksperter i at finde gråzoner i de menneskelige og samfundsmæssige relationer i fortiden, der leder op til nutiden, og som til tider falder uden for de prognoser, tabeller og andre instrumenter, som fx samfundsvidenskaberne benytter i deres analyser. Vi kan således finde nuancerne i historien. Alt det der ikke er sort og hvidt, undtagelsen som er ligeså vigtig som reglen. Vi er specialiserede ikke bare i at fremskaffe det rette stof, men også til derefter at bore dybt og kritisk i det. Historiefaget træner konstant i at tage studiegenstanden under lup og stille relevante spørgsmål, der passer til de forskellige situationer. I historiefaget behandles stoffet med en grundighed, der åbner for mange forskellige tolkninger. Der er således basis for, at historikeren kan udøve en tænkning med unikke og mangesidede dimensioner i et forsøg på at forstå såvel for- som nutid.

Et godt, tidssvarende eksempel på dette er bogen *Besættelsestiden som kollektiv erindring*, fra 1998 af historikerne Claus Bryld og Anette Warring fra RUC. Forfatterne formår her at demonstrere, hvordan offentligheden i efterkrigstidens Danmark besidder en mytologisk, følelsesmæssigt forankret opfattelse af besættelsestiden. Denne er blottet for nuancer og uden historisk belæg fra fortiden. Det er ligeledes lykkedes forfatterne at fremvise modstandsbevægelsen og datidens politikere som diskursens igangsættere og samtidig vise, at der endnu florerer store kræfter, der holder diskursen i hævd.

I samfundet og den offentlige debat kan oplysningerne fra *Besættelsestiden som kollektiv erindring* forhåbentlig benyttes, fx når politikere vil diskutere diverse emner eller konstruere nye love udfra usande præmisser hentet fra besættelsestiden. Vi må her fortælle, hvilke erfaringer vi har at trække på. Det samme gælder når politikere anvender en falsk fortælling om besættelsestiden som belæg for en bestemt udenrigspolitisk ageren fx i forhold til EU eller andre steder på den internationale scene. På et andet plan kan historikerne opfordre

samfundet til at hjælpe de uretfærdigt dømte og give de mennesker, der beklageligvis har måtte leve et liv domineret af massiv skyldfølelse, deres psykiske frihed samt fællesskabets accept.

Historikerens egenskaber betyder, at historie stadig er det fag, der bedst evner at opsamle og nyttiggøre fortidens samlede erfaringer. Derfor skal historieforskningen være samfundets kritiske dialogpartner. Ikke med den tanke at fortiden altid skal være rettetavle for eftertiden. Men snarere ved at have i tankerne at nuancen ved menneskets og samfundets udvikling over tid ofte kan være en nyttig medspiller, og at inddragelsen af en historisk dimension og perspektivering er brugbar.

Andre fagtraditioners forhold til historisk viden

Samfundsvidenskaberne og journalisterne har visse evner som forvaltere og formidlere af historisk viden. Seminariet med den aktuelle titel *Historien i samfundet,* afholdt den 13. november 1999 i anledning af Historisk Samfunds 100 års jubilæum, afslørede dog, at der er brug for vores indsats.

Samfundsvidenskaberne er specialiserede i studiet af økonomiske og politiske processer i samfundet. Politiske teorier, økonomiske prognoser og andre teorier hentet derfra er nu måske højere på dagsordenen end den historiske erkendelsesmetode.

Lektor ved Handelshøjskolen Ole Lange belyste ved seminariet problemerne ved den måde, samfundsfagligt uddannede forholder sig til historisk viden. Han gjorde opmærksom på, at samfundet befinder sig i en udviklingsretning, hvor de historiske perspektiver og dimensioner er forsvindende. Langes påstand var, at specielt politikerne og de folk, de omgærder sig med, grundlæggende mangler historisk bevidsthed og viden. De er nærmest historieløse og har glemt, hvilke værdier man i fællesskab har funderet samfundet på. I deres forsøg på at forholde sig til nutidens problemer er blikket fast rettet på nutid og fremtid. Nu om dage er det en sjældenhed, hvis historiske erkendelsesmetoder kanaliseres ind i politiske beslutninger.

Massemediernes betydning for den offentlige debat og opinion er intensiveret de senere år. Derfor er journalisten, med sin umiddelbare adgang til medierne, i høj grad medvirkende til at sætte dagsordenen for historieformidlingen. Journalisterne har deres force indenfor formidling. De kan frembringe informationerne hurtigt, hvor end på kloden begivenhederne finder sted, og de kan skrue en historie sammen, så folk læser den. Dog er der problemer forbundet med journalisternes brug af historie. Journalisten Kjeld Koplev der også talte ved seminariet, uddelte en del ris til sit eget fag og sine egne kolleger.

Han vurdererede, at det er et onde og en farlig udvikling, at journalister skriver historien. Den herskende fare er, at den historiske hukommelse kan blive ligeså kort som den journalistiske. Koplev konstaterede som et anerkendt faktum, at journalister læser meget lidt empiri og teori og derfor ingen basis har for at stille relevante spørgsmål i historisk sammenhæng. Når det gøres, afsløres den manglende historiske viden i et udtryk af inkompetence. Kildekritikken mangler fuldstændig.

Koplev nævnte et klassisk eksempel, på de symptomatiske fejl og mangler, journalisten har i sit historiske arbejde. Nemlig journalisten Leif Davidsens og hans partner Karsten Lindhardts forsøg på at 'omskrive' *Under hagekors og dannebrog* (Christensen/Poulsen/Smith). Han fortalte også, at der konstant florerer utallige, uheldige resultater af manglen på kildekritik. Informationer, fra hvad der til tider har været verdens brændpunkter, fx Bosnien og Kosova, fejltolkes gang på gang. En journalist har endog formået at fjerne grundlaget for kristendommen med en enkel bemærkning, da han som speaker for et panorerende kamera over Jerusalem proklamerede: "Her ligger Jesus begravet."

Oplysningerne fra seminariet afslørede, at hvis man vil forstå problemerne i samfundet og forholde sig rigtigt til dem, skal nuancerne tilbage i samfundets historiske

bevidsthed. Historikeren skal spille en afgørende rolle. Hvad kan vi ved Institut for Historie gøre for at udfylde denne rolle?

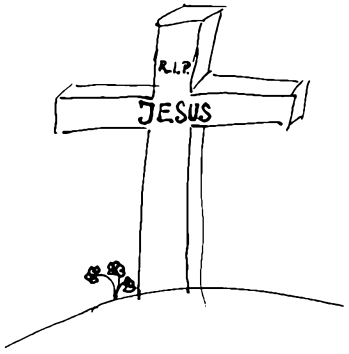

Åbning til omverdenen

Jeg vil påstå, at der her ved instituttet kunne ydes en mere målrettet indsats for historikerens fremtid. En del af det eksisterende problem har rødder i fagets specialisering og manglende elementer i uddannelsen.

På Institut for Historie er fordybelse i højsædet. Der hersker høj interesse og bliver brugt enorme ressourcer på fordybelsen, som selvfølgelig er vigtig og central for den historiske erkendelsesproces. En observation, man som studerende dog gør sig, er, at historikere ofte opererer i faglige bunkers, at den ofte nyttige viden alt for sjældent bliver formidlet ud til offentligheden. Derfor står offentligheden til tider uforstående over for fordybelsen og opfatter endog i nogle tilfælde denne som antikveret og petitesseagtig. Den manglende formidling har resulteret i en isolerering fra omverdenen. Man må stille spørgsmålet: er historiefaget for internt refererende?

Sjældent møder man personer uden for faget, lad det være akademikere eller ej, der præcist eller bare nogenlunde er i stand til at definere, hvad en historiker bedriver, og hvad det kan bruges til. Thorkild Kjærgaard, museumsinspektør ved Sønderborg slot, har ret, når han siger, at historikere har glemt deres rolle både i forhold til sig selv og samfundet, når det gælder om at være 'relationistisk' i mødet mellem fortiden og nutiden.

Det er derfor først og fremmest nødvendigt at gøre åbningen til omverdenen større. Det er nødvendigt, at vi bliver bedre til at formidle vores viden, og at vi oftere forholder os til problemerne i samfundet. Det er vigtigt, at studiet af fortiden ikke realiseres primært for fortidens skyld.

Fagets arvtagere behøver derfor bedre information om, hvorledes historie formidles til samfundet. Studieordningen frembyder i denne henseende problemer. De få formidlingsopgaver, man har mulighed for at lave i studieforløbet, er slet ikke nok. Formidlingens aspekter og muligheder må nødvendigvis have en mere central plads i forløbet. Der efterlyses formidlingsfag med langt bredere indhold. De studerende behøver vejledning i, hvordan man blander sig i en debat, skriver en bog, forfatter en artikel, udtaler sig til medierne osv.

Man kunne overveje kurser i samarbejde med journalisterne. *Vi* mangler erfaring ud i befolkningens interessekriterier, og hvordan man skruer en historie sammen, så folk vil læse den. *Journalisterne* behøver et fif eller to om kildekritik. Et fag som Retorik ville uden tvivl også være i stand til at assistere på formidlingsfronten. Retorikerne lærer, blandt mange nyttige ting, præcist hvordan man formidler akademisk arbejde, uden at niveauet sænkes.

En del af problemet kunne evt. løses ved at organisere bedre forsknings- og formidlingsarbejde på tværs af forskere, undervisere og studerende, som man ser det på flere andre fag. Inspirationen kunne hentes fra det nystartede firma *Gunbak Erhvervshistorie*, der tilbyder at skrive historie for bl.a. firmaer, fagforeninger og hospitaler. Trine Linden, uddannet her på instituttet og idémageren bag, er af den opfattelse, at praksisdelen er en afgørende

måde at blive fortrolig med formidlingen. Derfor ansætter firmaet studentermedhjælpere ikke blot til at finde materiale i arkiverne, men også til at arbejde med selve formidlingen.

Vores muligheder i fremtiden

Historikererne har stødt på store hindringer i forsøget på at udfolde historiske nuancer. Bl.a. manglende adgang til arkiverne og en offentlig historieopfattelse, der i nogle tilfælde har været så følelsesmæssig forankret, at det har været det rene dynamit at røre ved. Her kunne igen nævnes de seneste års polemik vedrørende besættelsetiden.

Claus Bryld, der selv lægger vægt på formidling, skrev i sin selvbiografi *Hvilken befrielse* fra 1995, at forudsætningen for, at vi kan bekæmpe nazisme (og vel også andre destruktive sider af samfundet), er, at det sker gennem: "kompromisløs åbenhed og ærlighed, også når det gælder en selv og det man har kærest." Dette har længe været en svær, nærmest umulig opgave.

Brylds ønske er dog blevet imødekommet de seneste år. Arkiverne er, som Bryld har mærket på egen krop, begyndt at røre på sig. Bl.a inden for koldkrigs- og besættelsestidsforskningen er der opnået bemærkelsesværdige resultater. Det vækker håb, når Poul Nyrup i B.T. den 7 januar, efter historikeren Vilhamur Orn Vilhjalmssons afsløring af danske embedsmænds tilbagesendelse af jøder under 2. Verdenskrig, udtaler: "Ethvert papir skal frem i lyset, så den sande og fuldstændige historie kan skrives."

Hvis man skal tro på mediernes magt i Danmark, er det tilmed lykkedes at pille ved offentlighedens historieopfattelse. Aviser og andre mediers profilering af historikernes arbejde vidner derom. Folk er opmærksomme på og vil gerne læse om de nuancer, der fremkommer af en historisk perspektivering. Her tænkes igen på interessen for besættelsestiden. Selv om Brylds egen kronik *Besættelsen som spejl* fra den 8. januar 2000 problematiserede hensigten med denne interesse, ser jeg det som en positiv udvikling. Forhåbentlig befinder vi os nu i en tid, hvor det er tilladt heltene at bekymre sig om tyskerpigerne og deres børns skæbner, som skuespilleren Lotte Tarp efterlyste i 1997 i sin selvbiografi *Det sku` nødig hedde sig.*

Da historikerens muligheder for at udfolde de historiske nuancer bliver stadig bedre, er det nu, at ændringerne ved instituttet skal foretages.

Adskillige historikere er da også dygtige til at udtale sig om den aktuelle debat. Poul Villaume fra Institut for Historie og

Karsten Fledelius fra Film- og medievidenskab er hyppige gæster på tv-skærmen, begge i mange forskellige sammenhænge. Forskningschef ved Det Kgl. Bibliotek John T. Lauridsen benyttes i aviser og tv, når diskussionen handler om nynazisme i Danmark. Af den nye generation har bl.a. ph.d.-stipendiaterne Peter Scharff Schmith og Adam Holm stukket næsen frem i et forsøg på at kortlægge den politiske udvikling i Østrig.

Jo, der vil i fremtiden være brug for den unikke historievidenskabelige fremstilling af fortidens hændelser. Lad os her på instituttet gøre en indsats for, at vi kommer tilbage, hvor vi som historikere hører til, nemlig i samfundsdebatten. Her skal vi demonstrere, hvad vores helt unikke egenskab er: at afdække de historiske nuancer og tilbyde en kvalificeret perspektivering til forståelsen af nutidens samfund.

Abemennesker på KUA

Anne Katrine Gjerløff er slubbet igennem nåleøjet til første trin på forskerkarrieren. Hun har efter to forsøg fået et ph.d.-stipendiat på et projekt om palæoantropologiens teorier og deres formidling og reception i Danmark. Projektet omfatter både den videnskabelige litteratur og den populære formidling, som hun mistænker for at være mere konservativ og samtidig have en større andel af vilde teorier og associationer end den samtidige forskning.

Af ph.d.-stipendiat Anne Katrine Gjerløff

I 1859 nævnte Darwin i en enkelt sætning i *The Origin of Species*, at der med tiden ville blive kastet nyt lys over menneskets udviklingshistorie – og det var alt om den sag ved den lejlighed. Tre år tidligere havde et fund af menneskeknogler i Feldhofergrotten nær Düsseldorf vakt interesse pga. knoglernes kraftige og nærmest deforme udseende. Enkelte personer foreslog, at knoglerne stammede fra en primitiv vildmand fra en fjern urtid – andre mente, at det nok snarere var resterne af en stakkels misdannet idiot, der havde levet i hulen, og hvis øjenbrynsbuer var blevet fortykket af den panderynken, hans smerter havde forårsaget. Alternativt var det liget af en kosak, der var dræbt under Napoleonskrigene - de buede benknogler tydede på megen tid tilbragt til hest.

I 1912 fandt amatørarkæologen Charles Dawson fragmenter af et kranium på Sussex-egnen i England. Rekonstruktionerne af kraniet viste, at individet havde haft en stor, nydelig og moderne hjernekasse, men en kæbe lig nulevende menneskeaber. Tidens eksperter fandt deri beviset på, at det tidligste menneske adskilte sig fra sine abelignende forfædre ved udviklingen af en større hjerne og dermed intelligens. At det ældst, kendte fossil nu således var en storhjernet brite generede heller ikke de nationalstolte videnskabsmænd, der længe med misundelse havde set franskmænd og tyskere gøre det ene epokegørende fund efter det andet. Fossilet fik artsnavnet *Eoanthropous dawsoni* (Dawsons morgenrødemenneske).

Da Louis Leakey og hans kone Mary Leakey i 1950'erne søgte efter levn af menneskets ældste forfædre i Olduvai-kløften i Kenya var udgangspunktet Louis' faste tro på, at menneskearten var ældgammel og udsprunget fra menneskeabelinien for op til 40 millioner år siden. Den primære faktor i menneskets udviklingsmæssige succes var evnen til at lave redskaber. Dette faktum brugte Louis som udgangspunkt for navngivningen af arten *Homo habilis* – det "fingerfærdige" menneske.

Sådanne fortællinger fra et fag, der dels beskæftiger sig med noget af det mest centrale i den menneskelige selverkendelse, og dels giver indtryk af at være en fremadskridende rational naturvidenskab, var nogle af de ting der satte gang i mine tanker om at undersøge palæoantropologiens

FORSKERE I STØBESKEEN

Hist indleder hermed en artikelserie om instituttets ph.d.-stipendiater. Det er redaktionens håb, at serien kan være med til at afmystificere og synliggøre denne gruppe nye forskere, hvis tilstedeværelse vi studerende kender så lidt til.

Anne Katrine Gjerløff er 25 år, og blev færdig som cand.mag. i 1998 med tilvalg i forhistorisk arkæologi. I 1999 fik hun et ph.d.-stipendiat fra Statens Humanistiske Forskningsråd. Anne Katrine Gjerløff har kontor i lokale 16.1.109.

videnskabshistorie. Kontrasten mellem de naturvidenskabelige metoder – dateringerne, geologien, knogleanalyserne – og det subjektive og altid historie- og kontekstafhængige fortolkningselement fandt jeg vanvittig spændende. At jeg så havde læst *Hulebjørnens klan*, set *Kampen om Ilden*, læst læssevis af Gary Larsson ("Mom! The kids at school say we're a family of Nerdenthals!...is that true?") og arbejdet på Nationalmuseets information under udstillingen *Missing Links – Alive!* gjorde det ikke mindre spændende, for hvad var det egentligt for et billede jeg havde fået gennem disse medier? – svarede det overhovedet til hvad den "rigtige" videnskab egentlig foretog sig?

Jeg blev færdig som cand.mag. i historie med tilvalgsfag i forhistorisk arkæologi i april 1998. Jeg var heldig og fik umiddelbart efter midlertidig ansættelse på Skov- og Naturstyrelsens Kulturhistoriske kontor hvor jeg tidligere havde været studentermedhjælp. Jeg vidste at jeg gerne ville være ph.d., men også at det var stort set umuligt at få et stipendium. Man kan både søge midler fra universitetet og fra de statslige forskningsråd, og det er der godt nok også mange der gør. Jeg søgte første gang i efteråret 1998 – og fik afslag. Ganske frustrerende! – især når arbejdsløshed vinker forude.

I efteråret 1999 søgte jeg igen og der var jackpot: jeg fik en bevilling fra Statens Humanistiske Forskningsråd. Årsagerne til at jeg fik et stipendium i den omgang, tror jeg dels var at min projektbeskrivelse nu var meget præcis og gennemarbejdet, og dels at jeg havde fået både mere erhvervserfaring og et par ekstra artikler på cv'et.

Den 1. februar i år begyndte jeg så som ph.d.-stipendiat på Institut for Historie på KUA. Den officielle titel på mit projekt er "Abens ansigter. En videnskabshistorisk undersøgelse af palæoantropologiens teorier og deres formidling og reception i Danmark i det 20. århundrede".

Mit foreløbige mål er at sætte mig grundigt ind i palæoantropologiens metoder og historie: hvem fandt hvilke fossiler hvornår og hvordan er de siden blevet fortolket? Min læsning omfatter derfor både videnskabshistoriske værker, relativt underholdende (selv)biografier af "de store forskere" og primærlitteratur om f.eks. tandmorfologiens udvikling fra *Australopithecus africanus* til *Homo erectus*.

Jeg har ret hurtigt fået det - måske uretfærdige – indtryk, at det er en både meget selvbevidst, stridbar og subjektiv videnskab. Meget af litteraturen giver indtryk af at være slet skjulte smædeskrifter ("Æhbæ – mit fossil er større og ældre end dit er...") og den er tyk af tendens og "tidsånd".

Et godt eksempel på de skiftende teorier er opfattelserne af hvad der adskilte mennesket fra abelignende forfædre: var det den tobenede gangart, den store hjerne, udviklingen af redskaber eller noget helt fjerde? Samtidens menneskesyn og idealer lægges også ned over fortolkningen af fortidens menneskearter: hypoteser som "man the hunter" og "the killer ape" opstod fx i mellemkrigstiden, og det kan vel heller ikke undre nogen at betegnelser som "the first flower people" og "woman the gatherer" stammer fra 1960'erne og 1970'erne. Ligeledes kan man se miljø- og økointeresse i nyere opfattelser af mennesket som "den tredje chimpanse" og "den ensomme abe".

Når jeg har fået et tilstrækkeligt (jeg ved endnu ikke hvor meget dét er) overblik over fagets udvikling, skal jeg i gang med den danske formidling. Jeg skal bl.a. skabe en bibliografi over al palæoantropologisk litteratur på dansk, og skal forsøge at spore emnets formidling i så mange medier som muligt – primært populærvidenskabelig litteratur og tidsskrifter, tegneserier, film, skønlitteratur og undervisningsmateriale. Gennemgangen af denne formidling vil forhåbentlig give et interessant resultat i sammenligning med videnskabshistorien. Jeg har fx en mistanke om at den populære formidling både er forsinket, mere konservativ og samtidig har en større andel af

vilde teorier og associationer end den samtidige forskning.

Som ph.d.-stipendiat har man en række forpligtelser. Man skal deltage i en hvis andel kurser, man skal have kontakt til andre forskningsmiljøer, man skal lægge noget arbejde for instituttet og man skal ende med at have skrevet en begavet afhandling.

Mine kurser bliver alt fra internationale konferencer til deltagelse i et overbygningskursus på geologi. Kontakten til andre forskningsmiljøer klares normalt med udenlandsophold, og her er jeg i planlægningsfasen. Jeg har tanker om at besøge flere forskellige steder, bl.a. University College of London, Institute of Human Origin i Arizona og Institutionen for Ideoch vetenskabshistoria i Uppsala. Men lad os nu se hvad det bliver til....

Arbejdet for instituttet bliver formodentlig undervisning af et (overbygnings)hold om 1½ års tid. Emnet har jeg på ingen måde fastlagt endnu. Hvad angår selve afhandlingen er der jo lige så mange måder at skrive på, som der er mennesker der skriver. Jeg satser på snart at finde den perfekte måde for mig.

Mit emne er stort og jeg vil komme til at berøre emner som raceopfattelser, kønsspørgsmål, nationalisme og naturvidenskabsteori så – som en gammel romer sagde - intet menneskeligt er mig fremmed. Men selvom jeg bliver nødt til at begrænse mig for nogen sinde at blive færdig, er jeg meget interesseret i at høre om og diskutere andres arbejde med relaterede emner.

Nårh ja for resten...

På trods af usikkerheden om knoglerne fra Düsseldorf brugte ireren William King navnet på den dal grotten lå i, til at betegne hvad han mente var en forhistorisk menneskетype *Homo neanderthalensis*. Neanderthal-typen levede i Europa og Mellemøsten og kendes fra fund der er mellem 200.000 – 30.000 år gamle. Forskerne strides indædt om hvorvidt neanderthalerne skal opfattes som et uddødt vildskud på stamtræet eller om de har givet gener videre til den nulevende menneskeart *Homo sapiens*.

I 1950'erne påvistes at *Eoanthropus dawsoni* – bedre kendt under navnet Piltdownmanden – var et falsum. Kraniet var sammensat af en anatomisk moderne hjerneskal og en fossil orantutang-kæbe. Knoglerne var behandlet med kemikalier for at få en gammel kulør og tænderne var nedfilet for at give indtryk af slid. Piltdown-mandens fremtoning umuliggjorde i årtier at fund i Sydafrika af den tidlige abelignende menneskeart *Australopithecus* blev taget alvorligt.

Sidst i 1960'erne påviste Allan Wilson og Vincent Sarich vha. analyser af blodproteiner i menneskeaber og mennesker at de to udviklingslinier formodentlig har haft en fælles forfader for 4-6 millioner år siden. Siden har yderligere undersøgelser sandsynliggjort at mennesket er tættere beslægtet med chimpansen end chimpansen er beslægtet med gorillaen. Fossiler af knæ- og hofteknogler har vist at allerede den 3 millioner år gamle art *Australopithecus afarensis* gik oprejst – der skulle gå yderligere 2½ millioner år før størrelsen af fortidsmenneskets hjerne nærmede sig nutidens.

"Mom! The kids at school say we're a family of Nerdenthals! ... Is that true?"

Svar på tiltale

- eller hvad Konservative Studerende ville på Historie

I sidste nummer af Hist diskuterede Asser Amdisen studenterdemokratiet på Historie, som blandt andet indeholdt en del spørgsmål til de Konservative Studerende. Hist har modtaget denne replik, som svar på tiltale.

Af Kim Drejer Nielsen, historiestuderende og leder af Konservative Studerende, Humaniora

Jeg føler mig nødsaget til at give svar på tiltale jf. Asser Amdisens ellers udmærkede indlæg i sidste nummer af Hist.

Asser Amdisen spørger, om "hvorfor føler Konservative Studerende så nu, at det er nødvendigt at stille op separat?". Årsagen er, som det blev antydet i vores valgplakater, ikke primært at få valgt en kandidat til studienævnet, for så kunne vi, som Asser Amdisen siger, søge vores indflydelse på studentermøderne. Hvis deltagelsen i studentermødernes direkte demokrati var større, ville der muligvis slet ikke være brug for konkurrence fra en anden liste. Desværre er situationen en lidt anden...

Et fredsvalg resulterer beklageligvis mange gange i en utrolig ringe deltagelse svarende til de sædvanlige 20-30 fremmødte til studentermøderne (= ca. 2%), hvorimod et kampvalg ofte resulterer i en langt højere deltagelse (denne gang lidt over 30 %).

Dertil kommer at den dominerende organisation (her: Historisk Fagråd) tvinges til at føre kampagne, argumentere for idéer og resultater samt informere om valgets afholdelse. Alt dette igangsattes som følge af vores simple bidrag ved med 10 underskrifter at opstille en enkelt kandidat på vores egen liste i stedet for på Fagrådets. *Alle* historiestuderende fik tilsendt stemmesedlen, og *alle* fik derved mulighed for at se, *hvem* der opstillede. På den måde opnåede studentervalget på Historie langt større legitimitet, hvilket Historisk Fagråd vel ikke kan være utilfreds med.

Kort fortalt er de holdninger Konservative Studerende står for, så som kvalitet i undervisningen, modstand mod frit optag m.m. vel ikke fuldstændigt uforeneligt med hvad FSR står for, men blandt Konservative Studerende (herunder Konservative Humanister og Konservative Historikere) går vi principielt ind for kampvalg, da vi mener at konkurrence og debat er et gode, også i studenterpolitik.

Endelig vil jeg ønske til lykke til Historisk Fagråd med det pæne valg og udtrykke et ønske om at debatten fortsætter samt at deltagelsen fastholdes.

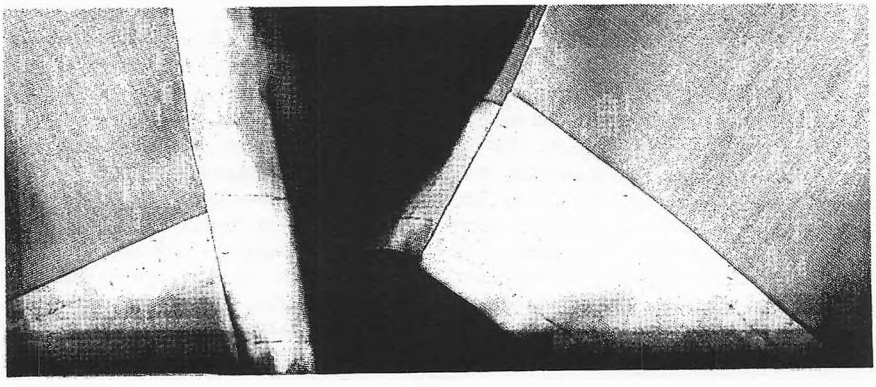

Mennesket i Historien

Fra den 16. til den 19. marts 2000 blev det 6. seminar for historiestuderende afholdt på Syddansk Universitet i Odense. Seminaret bød på veloplagte oplæg, kommunesmåkager og kokosthe, men også på gode diskussioner og workshops. Oplæggene lørdag eftermiddag udviklede sig til en lang og god teoretisk diskussion om mikrohistoriens fordele og svagheder.

Af Martin Bork

Halvanden time tog det at køre fra Københavns Hovedbanegård til banegården i Odense. De fem minutter tilbragte vi i den mørke tunnel under Storebælt. Ja, Danmark er blevet mindre, og det er blevet nemmere for de historiestuderende at deltage i de årlige seminarer. Selvom vi arkitektonisk og indeklimatisk ikke er forvente på KUA, er det alligevel ikke særligt opmuntrende at ankomme til 'rustenborgen' i Odense. Under skallen af beton og jern skærer hovedfærdselsvejen, kaldet Gydehutten, sig igennem hele Universitetet. Herfra skyder veje som Krogene, Knoldene og Agrene sig på tværs og skaber en forvirring, som selv KUA ikke kan overgå.

Deltagerne samledes uden for foredragssalen, hvor vi blev registreret og fik navneskilte, som vi selv skulle skrive navn på. Der var kaffe, sandwich og hjemmebagt kage, som viste sig at blive den eneste i løbet af hele seminaret.

Aftenens indledningsforedrag blev holdt af antropolog Michael Harbsmeier. Han fulgte begrebet menneske og menneskehed siden 1500-tallet. Begrebet knyttede sig først til hofkulturen, hvor det at opføre sig dannet og ordentligt blev knyttet til det at være menneske. At opføre sig som menneske blev ensbetydende med at opføre sig ordentligt. Efter 1750'erne blev begrebet bredere og menneskeheden kom efterhånden til at omfatte alle. Ud fra denne ændring opstod antropologien - læren om mennesket. Resten af oplægget var bud på, hvordan antropologien har udfordret, generet og inspireret historievidenskaben. Kulturhistorie, komparativ historie og totalhistorie er alle former, der opstod som udfordringer fra antropologien. Han afsluttede oplægget med at opstille seks punkter, som, hvis de blev fulgt, efter hans mening gav god historie. Fx skulle man forsøge at gøre sig fremmed for kilden og være opmærksom på, at ord og begreber har ændret betydning gennem tiden. Desuden var det vigtigt at beskrive forskningsprocessen for at gøre historien vedkommende.

Bagefter var der aftenbar. Tro mig, man kan vænne sig til Albani øl. Der var arrangeret overnatningsmulighed i to lokaler til henholdsvis tidlige og sene sengegængere.

Fredagens oplæg var bygget op om overskriften 'Menneskeopfattelser'. Første oplægsholder var Jesper Carlsen, som talte om opfattelse af slaveriet i den græsk-romerske oldtid. Han definerede en slave som en, der blev betragtet som en ting, en som var magtesløs, en outsider og æresløs. Slaver kunne handles med, og de blev helt og holdent ejet af slaveejeren. En slave kunne således ikke selv eje noget. Dette var den græsk-romerske opfattelse af slaven. Selvom de fleste slaver blev brugt i landbrugsproduktionen, var der også eksempler på intellektuelle byslaver, såsom læger og lærere mv. Slaver var en naturlig del af samfundet, som ingen på det tidspunkt satte spørgsmålstegn ved. Juraen var indrettet efter disse forhold. Aristoteles mente, at der fandtes et naturligt slaveri, hvor overmennesker helt naturligt hersker over undermennesker. Denne opfattelse af slaver ændrede sig efterhånden uden dog at føre til ophævelsen af slaveriet før omkring 1800 (i visse lande senere). Således mente

fx Paulus, at slaveri var i orden, men at slaverne skulle behandles ordentligt og humant.

I kaffepausen introduceredes det, som vi senere næsten skulle komme til at brække os over. Kommunesmåkager, som de så rammende blev benævnt. Man kender dem: vanillekranse, kringler med sukker på osv. Alle sammen lavet af den samme dej og leveret i en rund blikkagedåse. Seminargruppen havde købt 18 kg., og mon ikke der er nok tilbage til næste års seminar. Vi thedrikkere kunne vælge mellem Pickwiks skovbærthe, kokosthe eller citronthe.

Næste oplæg var delt mellem to og handlede om middelalderens menneskesyn. Carsten Selch Jensen talte om krige, vold og korstog i middelalderen. Samfundet var præget af kirkens magt og troens præmisser. Krige kunne være af det gode, hvis formålet var at udrydde det onde. Kirkens ord om ikke at slå ihjel kunne således tilsidesættes hvis det drejede sig om at forhindre vandtro og frafald i at brede sig. Korstogene er eksempler på accepteret vold og krig.

Ane Bysted talte om den indre kamp i menneskets sjæl. I 6-700-tallet indførte kirken et nøje tarifbodsystem, hvorefter alle synder kunne vejes og bødes for. Handlingen vejede tungere end tanken, men selv en ond tanke var syndig. Kun gennem boden kunne Gud tilgive synderen. Fra 1100-tallet blev den indre anger og den gode vilje til at gøre godt efter en synd afgørende. Bodsystemet blev i højere grad individualiseret.

Den første frokost foregik i workshopgrupper ligesom ved seminaret på KUA i oktober 1999. En form som vist er værd at fortsætte med fremover. Oplæggene bliver ikke diskuteret på dette tidspunkt, men man lærer hinanden lidt at kende inden eftermiddagens workshopdiskussioner.

Efter frokosten sad de fleste vist og hang lidt til det første oplæg af Jørgen Gleerup om menneskeopfattelser i det moderne samfund. Det var ellers spændende nok. Sove fik man ikke mulighed for under det næste oplæg af Dominique Bouchet, som uden manuskript fra forskellige vinkler fyrede skarpe skud af mod det postmoderne menneske og samfund. Ingen kunne sige sig fri for at blive karakteriseret som overfladiske, amerikaniserede, skruppelløse, forkælede individualister, som ikke overvejer konsekvenserne af deres handlinger i forhold til det demokratiske samfundssystem. At gå i byen med risiko for at blive slået ned i et tilfældigt slagsmål bliver betragtet som livets risiko, mens det at vidne i en voldssag med mindre risiko for at blive slået ned gør, at man hellere bliver væk. Den efterfølgende diskussion fik ham til at trække lidt i land og undskylde sig med sit franske temperament.

Eftermiddagens workshops var opdelt efter perioder: en idé, som på papiret virkede spændende og nyskabende, men som i praksis ikke fungerede for alle. Form og indhold på disse seminarworkshops ligger endnu ikke helt fast.

Derimod lader det til, at der efterhånden er skabt en god tradition for have et lidt utraditionelt, skævt indlæg fredag aften efter middagen. Denne gang i form af fremvisning af filmklip om den britiske humor efter 2. Verdenskrig. Stuart Ward tegnede et portræt af briternes selvopfattelse fra stormagt til minimagt med humoren som kilde. Det var både engageret, inspirerende og underholdende og der var både øl og popcorn til forestillingen.

Lørdag formiddag var helliget mennesket og naturen. Først med oplæg af Erland Porsmose, som fortalte om, hvordan mennesket havde indrettet sig efter naturens forhold fra år 1000 til 1800. Dyrkningssystemer og byggerier indrettedes efter de lokale forhold. Først efter 1800 begyndte mennesket at tage magten og indrette naturen efter sine ønsker og behov. I dag har vi, hvad man kan kalde en velfærdsnatur, som er indrettet efter vores fritidsønsker.

Morten Stenak tog tråden op og fortalte om afvandingssystemer og inddæmninger i forbindelse med mennesket som landskaber. Ved hjælp af overheads viste han smukke eksempler på menneskets magt over naturen og slog til lyd for, at de lige åer og vandløb skulle bevares som levn på lige vilkår med fx gamle bygningsværker.

Lørdag eftermiddag udviklede sig efter min mening til at blive seminarets egentlige succes. En af de situationer, hvor man efterfølgende kan sige, at man er beriget og klogere. Per Hansen og Liv Egholm talte om forholdet mellem struktur og individ i historien. De havde meget forskellige teoretiske standpunkter, men alligevel formåede de at diskutere indbyrdes og skabe en livlig debat i salen. Tit vil sådanne konfrontationer ende meningsløst, fordi forskellighederne er så store, at man taler forbi hinanden. I denne situation berigede deres forskellige udgangspunkter debatten. Per Hansen var absolut strukturalist og stærkt inspireret af Marx. Med sparekassernes historie som eksempel talte han om strukturernes indflydelse på udviklingen som forandringsskabende. Liv Egholm tog udgangspunkt i en rejseberetning fra 1500-tallet af italieneren Ludovico di Vartema. Hun brugte beretningen som levn, og udlæste hvordan 1500-tallets italienske samfund så ud. Med hendes egne ord læste hun baglæns af beretningen om mødet med det fremmede. Hun bekendte sig åbent som mikrohistoriker og lagde vægt på individets ageren i samfundet. I den efterfølgende debat satte Per Hansen spørgsmålstegn ved relevansen af Liv Egholms mikrohistorie. Han var for så vidt ravende ligeglad med Ludovicos rejse, hvis ikke Liv kunne argumentere for hans repræsentativitet i det italienske samfund. Liv Egholm mente ikke nødvendigvis, at Ludovico skulle være repræsentativ. En del af pointen ved mikrohistorie er at pege på den store mangfoldighed i kulturen. Efterhånden som debatten fortsatte, blev det mere og mere klart, at måden at bruge kilderne på, hvad enten det er mikrohistorie eller strukturhistorie, i høj grad afhænger af problemstillingen og ens interesse. I princippet mente Liv at kunne skrive den samme bankhistorie som Pers, men med mikrohistoriens udgangspunkt og dermed med interesse for andre spørgsmål til kilderne.

Debattens mangfoldighed er desværre vanskelig at gengive her, men jeg synes, at seminargruppen med denne konfrontation ramte en interessant problemstilling, som er værd at gentage ved senere seminarer.

Seminaret var generelt velarrangeret og spændende. Stemningen var god, og folk var oplagte til debat. Det ser ud til, at det er lykkedes at videreføre de bedste indslag fra hvert seminar, så vi efterhånden har fundet den rette struktur.

Virkeligheden er i detaljen

Carlo Ginzburgs metodiske greb

Af Pernille Ipsen og Hanne Brandt Djupdræt

Carlo Ginzburg: *Spor. Om historie og historisk metode.* (Redigeret af Morten Thing i samarbejde med Gert Sørensen, oversat af forskellige). Museum Tusculanums Forlag, 1999. 272 sider, 275 kr.

Artikelsamlingen *Spor. Om historie og historisk metode* indeholder et udvalg af den italienske historiker Carlo Ginzburgs arbejder fra perioden 1979 til 1994. Det vil sige, at alle artikler er skrevet efter udgivelsen bogen *Il Formaggio e i vermi. Il cosmo di un mugnaio del '500* fra 1976 (*The Cheese and the Worms. The Cosmos of a Sixteenth-Century Miller*, 1980), som blev Ginzburgs internationale gennembrud. I indledningen til artikelsamlingen giver Morten Thing en glimrende indføring i Ginzburgs forfatterskab, som udover *Il Formaggio e i vermi*, der handler om en 1500-tals møllers selvlærde verdensbillede, også har beskæftiget sig indgående med hekseforfølgelser og kunsthistorie.

Folkeovertro og hekse er blandt Carlo Ginzburgs favoritemner.

Bogen er en samling af mikrostudier (selvom det aldrig bliver småt hos Ginzburg), samt teoretisk og metodisk reflekterende artikler. Den er ikke en metodisk grundbog, men den kan bruges som inspirationskilde, selvom det synes umuligt at gøre Ginzburg efter. At artiklernes temaer er spredt over så forskellige historiske perioder, gør bogen læseværdig og interessant for historikere med meget forskellige interesser. Ginzburg når vidt omkring, men forholder sig dog mest til senmiddelalder og tidlig moderne tid.

At finde spor

Jægere har til alle tider forsøgt at rekonstruere et dyrs færden ved hjælp af de tegn og spor, det sætter i naturen: fodaftryk, spyt eller knækkede grene. I artiklen *Spor. Indicie-paradigmets rødder* fremhæver Ginzburg jægerens metode som en af rødderne til det, han kalder indicieparadigmet. Via en række eksempler viser han, hvordan denne metode opstod mod slutningen af 1800-tallet inden for humanvidenskaberne. Forfatteren Arthur Conan Doyle lader blandt andet Sherlock Holmes bruge metoden i sine detektiviske opklaringer, fx når Holmes fælder gerningsmanden på et fodspor i mudderet eller ved asken fra en cigaret. Ginzburg paralleliser Holmes med kunstkenderen Giovanni Morelli, der opdagede falsknerier og unøjagtige tilskrivninger af malerier i slutningen af 1800-tallet. Morelli mente, at hvis man skulle afgøre om et kunstværk var lavet af en mester som fx Botticelli, skulle man ikke støtte sig til de træk ved værkerne, som var mest iøjnefaldende eller typiske, fordi disse var lettest at kopiere. Det var derimod de trivielle og marginale detaljer, som en eventuel kopist ville overse, og som derfor kunne bruges til at afsløre vedkommende. Øreflipper eller negles form var altså indicier på ophavsmandens malemåde.

Ginzburg bruger blandt andet Holmes og Morelli til at indkredse en form for historisk semiologi. "Historikerens opgave er

at genskabe så meget kontekst omkring sporet, at det kan gøres til et tegn. Først når det er et tegn, har det betydning, og historikeren bearbejder betydning til ny betydning" (s.15).

Mikro eller makro?

At historikeren, ligesom Holmes, skal finde spor i fortiden for at rekonstruere den, åbner for muligheden for at tage anormale og trivielle elementer i kilderne mere alvorligt. Ginzburg selv tager dog konsekvensen fuldt ud og gør det til en grundlæggende antagelse, at de umiddelbart mindst væsentlige forhold ofte er de rigeste kilder.

Denne tankegang går igen i de teoretiske overvejelser og metodiske greb, som ligger til grund for den mikrohistoriske retning, der behandles i den selvreflekterende artikel *Mikrohistorie: To eller tre ting jeg ved om den*. Det reducerede perspektiv i mikrohistorie kan tilgodese en kvalitativ analyse, som giver historikeren mulighed for at forstå nogle sammenhænge, der ellers ikke er tilgængelige fx i et makrohistorisk perspektiv eller i en kvantitative undersøgelse. "Når man som objekt for sin erkendelse vælger det, der gentages og dermed ordnes serielt, betaler man en pris der, erkendelsesmæssigt set, er meget høj." (s.201). Erkendelse går tabt, fordi historikeren får svært ved at behandle emner, hvor kildematerialet er fragmentarisk, fx om antikken og om middelalderen, men " ... den mest alvorlige begrænsning for *Histoire sérielle* bliver synlig i det, der netop skulle være dens grundlæggende målsætning: 'Ligestillingen af individerne i deres roller som økonomiske eller sociokulturelle agenter.'" (s.202). Ginzburg hævder, at forskellene bliver udvisket til fordel for det ensartede og sammenligneli-ge. Der tegner sig en gennemgående linie mellem Ginzburgs metodiske refleksion over indicier, individuelle levn, til et erkendelsesmæssigt standpunkt; at virkeligheden er uensartet og disharmonisk.

Forholdet mellem makrohistorie og mikrohistorie giver ikke sig selv for Ginzburg. Man kan ikke automatisk overføre resultater fra det mikroskopiske plan til det teleskopiske, men der skal være et forhold mellem de forskellige planer. Visse fænomener kan kun erkendes i et makrohistorisk perspektiv, ligesom der er forhold, som kun kan belyses gennem en dybdegående mikroanalytisk undersøgelse. En forening af de to planer bør tilstræbes. Ginzburg citerer Kracauer, for hvem den bedste løsning er "en stadig vekslen mellem mikro- og makrohistorie, mellem close-ups og long shots eller extreme long shots, men henblik på hele tiden at gøre det overordnede perspektiv for den historiske proces til genstand for diskussion via tilsyneladende undtagelser og årsager af kort varighed." (s.206).

Bag denne anskuelse synes der at ligge den holdning, at mikrohistorien er en væsentlig metode, men den skal ikke være den eneste metode, historikeren benytter. Således får Ginzburg indirekte afleveret en kommentar til de kritikere af mikrohistorien, der anser den for at være lig med lokalhistorie.

Jødeudryddelsen og virkelighedsprincippet

Forholdet til virkeligheden og menneskers muligheder for at nå frem til en erkendelse af den, bør skabe problemer for enhver, der beskæftiger sig med historie. Artikelsamlingen indeholder en række eksempler på, hvordan Ginzburg forholder sig til historikeres muligheder for at nå frem til at en virkelighed bag kilderne.

Ginzburg er ikke positivist. Han mener ikke, at der kun findes én sandhed, som alle historikere nødvendigvis må nå frem til. Han vedkender sig, at der findes mange måder at forfatte historie på, og at mange slags historier kan være relevante at skrive. Men når det er sagt, så mener han stadig, at der er noget som kan siges mere sikkert end andet.

Konflikten om hvor virkelig en virkelighed historikere kan nå frem til, som foregår i og udenfor Ginzburgs tekster, kommer ty-

deligt til udtryk i artiklen *Unus testis. Jødeudryddelsen og virkelighedsprincippet* fra 1992. Artiklen er dedikeret til den italienske forfatter (og kemiker) Primo Levi, som overlevede Auschwitz og siden skrev flere bøger om livet i udryddelseslejren. Levi og Ginzburg kendte hinanden, men det fremgår tydeligt i artiklen, at det ikke kun er personlige grunde, som har fået Ginzburg til at dedikere artiklen til Levi.

I artiklen stiller Ginzburg bl.a. spørgsmålene: hvor mange vidner skal der til, før man med bare nogenlunde sikkerhed kan sige, at en begivenhed har fundet sted, og kan man overhovedet tillade sig at sige, at en begivenhed har fundet sted? Med sin dedikation af artiklen til Levi svarer Ginzburg på i hvert fald det andet spørgsmål allerede i titlen. I følge Ginzburg kan det godt lade sig gøre at sige, at en begivenhed har fundet sted, hvad enten det drejer sig om jødepogromer i det 14. århundrede eller holocaust i det 20. århundrede. Ellers ville arbejdet med historie være absurd, og Levis anstrengelser med at fortælle og dermed huske Auschwitz være spildte.

Ét vidne er nok!

Ginzburg begynder den omtalte artikel med en beskrivelse af to jødeudryddelser under et udbrud af den sorte død i Sydfrankrig i det 14. århundrede Herefter bemærker han, at han ser nogle af de samme metodiske problemer i arbejdet med jødeudryddelser i det 14. og i det 20. århundrede. Ginzburg overvejer bl.a., hvorvidt historikere bør afvise udsagn fra personer, som var det eneste vidne til en begivenhed. Han påpeger, at udsagn fra et enkeltstående vidne, blev afvist som ugyldigt i både romersk og jødisk retspraksis i det 14. århundrede, og tænker videre over, hvilke konsekvenser det ville få, hvis historikere skulle følge samme praksis. Han konkluderer, "at ingen historiker ved sin fornufts fulde brug ville afvise disse udsagn med henvisning til at de ifølge selve deres natur er uacceptable"(s.155).

Men hvad skal historikere så gøre, hvis de står med en sådan enestående kilde? Ginzburg fortsætter: "Efter normal historiografisk praksis skal værdien af hvert af dem prøves ved at sammenholde dem med en række andre kilder. Med andre ord, man måtte opstille en liste på mindst to dokumenter" (s.155).

Hayden White og holocaust

I teoretiske og abstrakte debatter er det måske ikke svært at mene, at den ene version af historien er ligeså relevant og berettiget som den anden. At der ikke findes en 'virkelighed', eller det der ligner, bag historiske kilder og vidneudsagn. Men i debatter om hvorvidt konkrete begivenheder har fundet sted eller ej bliver det sværere at holde fast i et 'skeptisk' udgangspunkt.

I sin gennemgang af Hayden Whites forfatterskab diskuterer Ginzburg, hvornår historikeren bliver nødt til at tage stilling og melde ud, at noget historie er mere virkeligt end andet. Ginzburg bruger debatten, om hvorvidt holocaust fandt sted eller ej, og kritiserer Hayden Whites udtalelser i debatten. Inden Ginzburg tager stilling til Whites argumentation i debatten gennemgår han kort Whites intelektuelle løbebane og ståsted. Det er facinerende, at opleve Ginzburgs enorme overblik over intellektuelle skribenter i Europa og USA og deres indflydelse på hinanden. Ligesom i sin egen forskning finder han spor, der kan tegne Whites intellektuelle udvikling.

White insisterer ifølge Ginzburg på, at historie altid er et narrativt forløb, og at den ene måde at skrive historie på er ligeså god som en anden. Selv ikke en tydelig nazistisk ideologi bør få historikere til at forkaste et værk (s.163). Alligevel blandede White sig på et tidspunkt i debatten om holocausts realitet og talte om løgn og fejlfortolkninger. Ginzburg skriver: "Men selve begrebet 'løgn' bringer, for så vidt det indebærer forestillinger om 'virkelighed' og 'bevis', tydeligt nok White i forlegenhed. Det beviser denne kringlede passus: "Forskellen mellem en løgn og en fejl eller

en fejlagtig tolkning kan være vanskelig at spore når det drejer sig om historiske begivenheder der ikke er så klart dokumenterede som Holocaust."" (s.163).

Dette kringlede udsagn oprinder sandsynligvis fra det føromtalte dilemma, som Ginzburg, White og så mange andre inden for humanvidenskaberne står i: at der ikke findes én sandhed eller én virkelighed, men at noget er mere sandt og virkeligt end andet. Igennem sin præsentation af White lader Ginzburg samtidig sin egen placering midt i dilemmaet komme frem i lyset. Der er ingen tvivl om, hvor Ginzburg selv placerer sig i forhold til holocausts virke lighed. Men samtidig udviser han stor sympati for de mange virkeligheder.

Dilemmaet i forhold til virkeligheden fremgår af stort set alle de artikler, som er samlet og oversat i bogen *Spor*, men specielt i artiklen om jødeudryddelsen og virkelighedsprincippet diskuterer Ginzburg, hvordan man som historiker kan argumentere for, at der er fortidige begivenheder, som med sikkerhed har fundet sted. Ginzburg regner ikke med, at de historiske kilder, som han finder og arbejder med, af sig selv kan fortælle ham, hvordan virkeligheden så ud. Men ifølge ham kan virkeligheden findes i spor og aftryk i kilderne, og derfor er historikerens opgave at finde og tyde disse spor. Hans overblik over lange historiske perioder og et væld af forskelligartede kilder fremstår uprætentiøs facon, og man fristes til at betegne ham som en humanist per exellence. Artikelsamlingen er en god introduktion til Ginzburgs metoder, og den giver stor lyst til at gå i gang med resten af hans forfatterskab. Især står historien om den norditalienske møller og hans forestilling om, at universet er en gammel ost, højt på anmeldernes læsteliste.

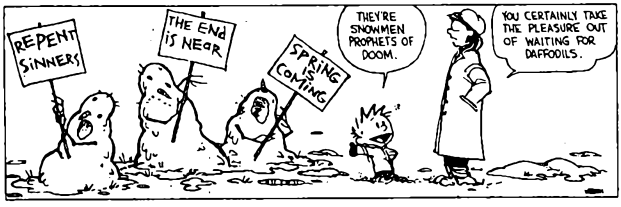

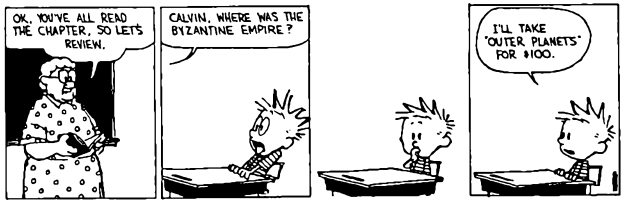

Kulturmøde med romerne

Fra Den Evige Stad anmelder Hists eksilredaktør Peter Øresteds nye bog

Af Ivan Melander

Peter Ørsted: *Danmark før Danmark. Romerne og os.* Samlerens Forlag, 1999, 166 sider, 268 kr.

Jeg står foran udgravningerne af Quintilius Varus' villa ved Tivoli uden for Rom. I hånden mærker jeg aftrykket af Peter Ørsteds bog, der har undertitlen *Romerne og os.* En bog som fortæller historien om Varus, som under et forsøg på at udvide det romerske imperium frem mod Elben var romersk general og provinsguvernør under Augustus i et område nord for Rhinen. I år 9 e.Kr. led han et afgørende og forsmædeligt nederlag til germanerne i Teutoburger Wald, som under ledelse af Arminius tilintetgjorde tre romerske legioner og dermed stoppede den romerske ekspansion mod nord.

Bogen indledes med en fortælling om to romerske kar: Hobybægrene fra Lolland, og dermed indkredses fra starten bogens centrale tema – kulturmødet mellem romere og germanere og den europæiske arv, som kan udledes af dette møde. Samtidig introduceres et andet underliggende historiografisk tema nemlig forholdet mellem historie som videnskab og fortælling.

Med afsæt i romerske beretninger, herunder især historikeren Tacitus og hans *Germania* fra år 98 e.Kr., og fund af ikke mindst keramik foretager Ørsted tre rejser for at undersøge handelsforbindelserne mellem det romerske imperium og de nordlige områder. En handel som blev til på romersk initiativ, hvorfor undersøgelsen i realiteten kommer til at dreje sig om graden af romersk påvirkning af de germanske områder. Disse tre rejser ned igennem henholdsvis Nederlandene, Tyskland og Polen sammenfattes som fortællinger om mødet mellem et statsimperium med en vis grad af urbanisering og en stammekultur uden en egentlig infrastruktur. Det er ligeledes et møde mellem en boglig og ikke-boglig kultur og dermed mellem historisk og forhistorisk tid. Det sidste forhold indebærer problemet med kildernes ensidighed; at det først og fremmest er den fremherskende romerske holdning til dette kulturmøde, som kan aflæses. Nemlig at det var "den hellige pligt over for deres fædreland, deres ældgamle frihed" (Tacitus), som drev germanerne til modstand. En bredere tolkning peger dog på bevarelse af den enkelte stammes position og magt som årsag til modstanden, idet andre germanske stammer overvejende samarbejdede med romerne.

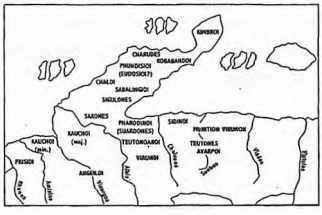

Ptolemæus' kort, her medtaget fra Ulm-udgaven af hans værk fra 1482. Den videnskabelige værdi er lav, men viser dog, hvorledes man i 1400-tallet forestillede sig, hvad Ptolemæus mon kan have ment. For klarheds skyld har jeg også gengivet et mere skematisk kort fra bogen om *Frisern, Sachsen und Dänen*, s.27.

Den romerske arv

Dette synspunkt stilles over for en fortolkning af romerske fund af keramik, guld og sølv. I forhold til området syd for Elben er der ikke fundet mange romerske potteskår i Danmark. På den baggrund tolker Ørsted de romerske fund i Danmark snarere som rov, bytte og gaver end som resultatet af handel. Derved forlades tanken om denne handels kontaktskabende karakter til fordel for tesen om den afbrudte kontakt allerede efter år 9 e.Kr. gennem Tyskland, mens den vigtigste handelsvej mod øst afbrydes i tidsrummet op imod 300 e.Kr., som betegner begyndelsen på folkevandringerne og overgangen fra romansk til germansk jernalder. Sammenfattende konkluderer Ørsted, at det, som blev den europæiske arv af dette kulturmøde, blev et Europa, hvor Danmark og Norden, på grund af sin beliggenhed uden for det romerske imperiums grænser kom til at stå uden for Europa.

Men hvor den synkrone romerske påvirkning er næsten fraværende, fremsætter Ørsted fem teser om den diakrone, forskudte romerske arv, som opstilles fortløbende i sammenhæng med fortællingen om de tre forbindelser mellem romere og germanere. Den diakrone, og derfor indirekte, romerske arv kan således, ifølge Ørsted, findes i: romerretten (dels som et overordnet retssystem, dels som forholdet mellem ejendomsret og naturret), kristendommen, statsbegrebet og endelig i overgangen fra den romerske *villa rustica* til forskellige former for fæstesystemer. Tilsammen udgør dette en religiøs, politisk og økonomisk arv, som kan genfindes i sammenstillingen *Gud, konge og fædreland*, og som igen bliver til ét i *Imperium Romanum Christianum*. Og så er det, at jeg som læser bliver i tvivl om, i hvilket millenium jeg skal placere dette europæiske imperium.

Problemet

Augustus klagede: Varus, giv mig mine legioner tilbage, og Sueton fortæller, at Augustus løb hovedet mod væggen og lod skægget stå i sorg. På et mere rationelt plan betød nederlaget i Teutoburger Wald dog en konsolidering af det romerske imperiums grænser ved Rhinen og Donau. Mellem disse to betragtninger om kulturmødet mellem romere og germanere finder vi tilsyneladende et skel mellem historie som fortælling og videnskab, mellem emotion og rationalitet. Peter Ørsted opretholder dette skel ved at skelne mellem historieskrivning og historieforskning. Historieforskningen består i vurderingen af kilderne, hvorimod historieskrivningen er en efterfølgende og løsrevet proces. Omvendt siger Ørsted dog, at i "al ægte historie ligger eventyret og fortællingen gemt", men fortsætter advarende – eller måske opfordrende – "træk selv grænsen, om du kan".

Vi er ved et centralt problem, som Ørsted prisværdigt selv lægger frem. Kristian Erslevs skel mellem historieskrivning og historieforskning bruges på den ene side til at fastholde historiefagets udgangspunkt i, at fortiden kan begribes som virkelig og kronologisk. På den anden side åbnes der en dør for fortællingen, igen med Erslevs betragtninger, ved at beretningens vidnesbyrd ikke må forkastes af historikeren, med mindre det kan sandsynliggøres, at den er misvisende. Præcist hvor grænsen går mellem videnskab og fortælling, må læseren som sagt selv finde ud af. Men måske er problemet i virkeligheden, at skellet mellem videnskab og fortælling i historiefaget ikke kan trækkes så skarpt op. For som Ørsted selv siger, er eventyret og fortællingen aldrig langt væk. Men hvorfor så bekymre sig så meget om, hvor grænsen går mellem videnskab og fortælling? Lad os for et øjeblik tage imod opfordringen og med et eksempel forsøge at trække en grænse mellem fortælling og videnskab i Ørsteds sammenfatning.

Undersøgelsen

Jeg har kaldt Ørsteds tre rejser ned gennem Europa for fortællinger. Og dog bygger de alle tre på forskellige, omhyggeligt udarbejdede videnskabelige arbejder. Vejen mod vest tager udgangspunkt i fundet af en vokstavle, som nøje beskriver friseres salg af en okse til romerske handelsfolk på en hollandsk terpe

120 km nord for Rhinen i år 116 e.Kr. Vejen mod øst tager udgangspunkt i handlen på det som også kaldes ravvejen via det østeuropæiske flodsystem. Vejen i midten afbrydes efter slaget i Teutoburger Wald, som formentlig fandt sted nær Osnabrück. Alle tre mulige handelsveje er funderet i videnskabelige undersøgelser, men jeg læser Ørsted sådan, at de i hans udlægning indeholder et element af fortælling, som består i hans tolkning af de antikke beretninger og fundene samt i de overordnede betragtninger om de nordiske områders isolering fra Europa. En mere præcis skelnen fordrer et nærmere kendskab til stoffet.

Skellet mellem videnskab og fortælling forudsætter en betragtning om, at det, som historikeren beskæftiger sig med, rent faktisk er en fortidig virkelighed, der kan forstås kronologisk. Spørgsmålet er imidlertid, om denne opfattelse kan opretholdes. For hvad er det egentlig, Ørsted gør i sin bog? Han befinder sig i nutiden, hvorfra han betragter fortiden, som han beskriver ud fra et fremtidsperspektiv, som bunder i Nordens placering i periferien af Europa i hans egen nutid samt måske endda i en for ham fremtidig europæisk udvikling. Spørgsmålet er, om man overhovedet kan beskæftige sig med historie uden at have et sådant fremtidsperspektiv. Et sådant fremtids- eller udviklingsperspektiv finder man netop ofte i fortællingen, hvor fortællingens forløb står i et forhold til dens afslutning. Ørsted tilkendegiver klart, at fortællingen har en plads i hans bog. Men kan man så samtidig fastholde, at det er en fortidig virkelighed,

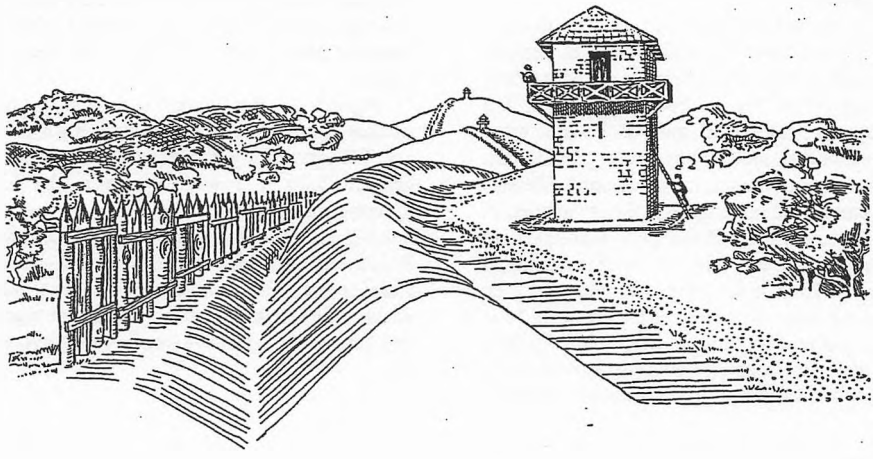

Omtrent sådan så den befæstede del af *limes* ud. Først en palisaderække, så en grav *(fossa)* og en vold (*vallum)*. I rituel, religiøs sammenhæng opfattede romerne denne grav og vold som en plovfure, hvor den jord, som ploven kastede op, blev til volden. Romerriget var så at sige pløjet "omkring", en såkaldt *circumductio*. På den måde markerede det romerske folk ikke blot ejendomsret, men også imperiets ukrænkelighed. Det er måske i den sammenhæng, at selve grænsebefæstningens relativt svage udbygning skal ses. Det var ikke vanskeligt for germanerne at bryde ind, men havde de først overskredet denne "hellige" grænse var de dødsens. Vagttårnene er primært signaltårne og er placeret således, at man har øjenkontakt fra tårn til tårn – og derfra til et kasel eller lejr.

historikeren beskæftiger sig med? Fortiden har jo kun efterladt sig spor, som netop ved historikerens bearbejdning og evne til at skabe en fortælling kan sammenfattes til en fortolkning af fortiden. Hvis denne fortidsfortolkning ikke er identisk med en fortidig virkelighedsforståelse, kan skellet mellem historie som videnskab og historie som fortælling ikke opretholdes, simpelthen fordi tolkningen altid indeholder et moment af fortælling. Følgelig kan skellet mellem historieforskning og historieskrivning heller ikke opretholdes, da forskningen, fx i form af kilders vidnedsværdsættelse, netop finder sted i den samme nutidsforståelse, som historieskrivningen giver udtryk for. Hvis det, historikeren beskæftiger sig med, er tolkninger fremfor en fortidig virkelighedsforståelse, kan der være grund til at søge en nærmere afklaring af fortællingens rolle i historievidenskaben.

Resultatet

Der er masser af eksempler på historieopfattelser, som tager udgangspunkt i et bestemt endemål. I Rom kan man pege på Mussolinis anlæggelse af Via dei Fori Imperiale. En vej anlagt fra Colosseum over de antikke torve for endelig at ende ved symbolet på den italienske nationsdannelse, det enorme Vittorio Emanuelle-monument, også benævnt 'fædrelandets alter'. Peter Ørsteds bog udmærker sig derimod ved at holde fremtidsperspektivet åbent. Vi må nøjes med antydninger og en historisk perspektivering af Danmark og Nordens placering i Europa. Man kan ofte høre Via dei Fori Imperiale benævnt som et åbent sår i Rom, fordi den gennemskærer og forhindrer videre udgravninger. Vejen er imidlertid blevet et vigtigt trafikknudepunkt for de mange turistbusser. En forhindring står mellem en nutidig virkelighedsforståelse – trafikbehovet – og mulighederne for tolkning af fortiden – udvidelse af udgravningernes omfang. Via dei Fori Imperiale kan således billedligt ses som nutidens problem med at aflæse fortiden. Der er en grænse, som ikke kan overvindes, fordi det tårner sig op som en mur. En mur gennem Europa som ikke primært findes mellem nord og syd eller i tidligere tider mellem øst og vest. Den egentlige mur står i nutiden, og afskærer historikeren fra hans egentlige metier: at klarlægge fortiden i et fremtidsperspektiv. Muren er ham selv, og den nutidsforståelse han ikke kan overvinde. Derfor må han nøjes med at fortolke fortidens spor via de fortællinger, som giver ham selv og hans egen tid en identitet og en mening. Efter min mening er Peter Ørsteds bog et godt eksempel på, hvordan fortællingen kan overvinde fortidsfremtidsproblematikken og dermed skellet mellem historieforskning og historieskrivning.

Jeg står på Bar Imperiale i Rom, og aftrykket af bogen i hånden er nu helt forsvundet. Tilbage er fortællingen om et kulturmøde gennem 2000 år. I dette tilfælde er det dog romerne som må tage imod. Sporene til dette kulturmøde skal altså findes i mulden nord for Rhinen og syd(vest) for Elben. Det kunne være, at man skulle gøre et ophold eller to ved denne kultiverede jord frem for blot at drøne ned gennem de tyske autostradaer mod sydens sol.

Fagtraditioner i opposition

Af Jan Nepper-Christensen

Palle Ove Christiansen: *Kulturhistorie som opposition*. Samleren 2000. 244 sider.

Palle Ove Christiansens nye bog *Kulturhistorie som opposition. Træk af forskellige fagtraditioner* er et must for enhver, der interesserer sig for kulturhistorie og den mikrohistoriske tendens, som er så voldsomt oppe i tiden. Bogen er analytisk og teoretisk, men relativt letlæst og letforståelig. Den giver læseren en mulighed for at se den tradition, som vi vokser op med på Københavns Universitets Institut for Historie, i et andet lys og for at forstå kulturhistoriens fagtraditioner.

Nye sammenhænge

Bogen er en gennemgang af kulturhistoriens rolle som opposition til blandt andet historieskrivningen i den politisk/økonomiske tradition, og Erslev-traditionen. Forfatteren behandler kulturhistorien lige fra Troels-Lunds *Dagligliv i Norden* (udkommet 1879-1914), hen over historisk antropologi til tankerne om, at enhver forestilling om verden er kulturskabt. Den gennemgår de fagtraditioner, som kulturhistorien har været igennem fra dens opståen til nutidens ny kulturhistorie. Selvom læsere af George Iggers *Historiography in the Twentieth Century* vil nikke genkendende til en del af det gennemgåede materiale, fremstiller Palle Ove Christiansen fagtraditionerne i en anden sammenhæng. Men også mange danske historikere får god plads og deres arbejde, holdninger og brevvekslinger bruges flittigt til at danne et billede af deres placering i den kulturhistoriske tradition. I slutningen af hvert kapitel sammenfatter forfatteren på glimrende vis, under overskriften *kulturbegreb*, periodens kulturelle forandringer.

Forfatterens antropologiske/etnologiske baggrund skinner tydeligt igennem i bogen, og han er en meget kompetent kender af både den historiske og den antropologiske/etnologiske fagtradition. Som en ivrig fortaler for kulturhistorien/den historiske antropologi tegner han et billede af denne gren af teoriudviklingen med et andet perspektiv, end det normalt ses på Institut for Historie. Og da det må være i de fleste historiestuderendes interesse at beskue denne udvikling fra flere synsvinkler, er dette et sagligt og yderst relevant bud på, hvordan kulturhistorien kan fortælles. Der er ingen tvivl om, at forfatteren med denne bog blandt andet ønsker at få hul på den metode- og teoridiskussion på Historisk Institut, som af og til kan forekomme næsten larmende tavs. Bogen indeholder da også en del små hints til læseren om, at vi i højere grad må forholde os til teoriudviklingen - et synspunkt, jeg har svært ved at være uenig i. Jeg hilser bogen velkommen, og håber at dens forhåbentlig mange læsere vil bidrage flittigt til den kommende debat.

Emnerne, der behandles i bogen, spænder vidt, og med fremstillingen af hvordan den politiske/økonomiske tradition opstod - med kulturhistoriens opposition som en rød tråd - ser forfatteren blandt andet på videnskabeliggørelsen og professionaliseringen i Danmark og Tyskland – to stater, der er produkter af hhv. 1864 og 1871. Tyskland udvikler sig som en storstat, hvor forskningen fokuserer på dynamisk politisk historie i hjemlandet (s. 63). Norge og Sverige fokuserer langt mere på at hævde sig via deres kulturelle kvaliteter (kulturhistorie). Forfatteren ville have forventet, at Danmark ville gøre som sine nordiske naboer, men det gør vi jo som bekendt ikke. Dette er blot en af de spændende perspektiver, Palle Ove Christiansen behandler i *Kulturhistorie som opposition.*

Jeg synes, at visse forfattere/diskussioner behandles en kende for grundigt, og at en del af oplysningerne er unødvendige for forståelsen af kulturhistoriens udvikling. Disse har måske nærmere karakter af en mikrohistorisk fremstilling.

Undervejs i læsningen af bogen sidder man og ved ikke, om man tør håbe på, at alle enderne når sammen til sidst, men det helstøbte billede kommer frem i de sidste kapitler, og parallelt med dette fremkommer der også et klart billede af Palle Ove Christiansens videnskabssyn, og hvordan han er kommet frem til dette.

Jeg glæder mig til diskussionen af bogen, og håber, at der kommer meget mere fra Palle Ove Christiansens hånd i fremtiden.

Hist-hikers guide to the libraries, part VIII

Biblioteket i tilknytning til Center for Udviklingsforskning er svært at komme uden om, hvis man interesserer sig for situationen i udviklingslandene. Publikum har adgang til et meget righoldigt materiale, som for en stor dels vedkommende kan søges over Internettet. Biblioteket bruger bl.a. mange kræfter på, at anskaffe tidsskrifter publiceret i udviklingslandene.

Af Hanne Brandt Djupdræt

Center for Udviklingsforskning (CUF) er et uafhængigt sektorforskningsinstitut med tilknytning til Udenrigsministeriet, der har til opgave at forske i udviklingsstudier; altså social, økonomisk og politisk udvikling og forhold i den tredje verdens lande. Der har lige fra begyndelsen i 1969 været tilknyttet et bibliotek.

Da biblioteket er en del af CUF, afspejler samlingen naturligvis karakteren af centerets arbejde. Forskerne, som er tilknyttet CUF, har baggrund i fx geografi, sociologi, politologi og antropologi. Forskningscenteret er delt op i fire overordnede forskningsområder: 1) People, Society and Nature, 2) Managing Development, 3) Conflict, Movement and State Formation, 4) Political Economy of Globalisation. For studier der vedrører den tredje verdens lande, er biblioteket helt oplagt. Især er lande, som har modtaget bistand fra Danmark gennem årene, fx i Østafrika og Asien, godt dækket ind. Men man kan også finde relevante bøger og tidsskrifter, hvis man interesserer sig generelt for emner som fx migration, globalisering, international politik, etniske konflikter og deres eftervirkninger eller landbrug og bæredygtig udvikling.

Ud af den imponerende samling af ca. 60.000 monografier (herunder såkaldte grå dokumenter, som er uformelt publiceret materiale) er ca. halvdelen registreret i en database. Derudover har biblioteket udarbejdet en database for et samlet artikelindeks, som i dag indeholder ca. 28.000 poster. Begge baser er nemt tilgængelige via internettet. Biblioteket holder 800 løbende tidsskrifter, hvoraf ca. 450 er videnskabelige, eksempelvis *World Development*, *Journal of Peasant Studies* og *Latin American Research Review*. De stadig forholdsvis få tidsskrifter, som publiceres i den tredje verdens lande, bruger biblioteket mange kræfter på at anskaffe, fx *Journal of Social Development in Africa* udgivet i Zimbabwe.

Tidsskrifter kan ikke hjemlånes. Hertil må man bruge bibliotekets læsepladser eller fotokopieringsmuligheder. Til gengæld er det standard, at man kan låne monografier, og derudover er der både et par læsepladser i selve biblioteket samt mulighed for at få reserveret en uforstyrret kontor-læseplads i op til 4 uger af gangen. CUF har også den ordning, at man i sin specialeperiode kan få en læseplads samt mulighed for at deltage i det spændende forskningsmiljø.

Biblioteket har åbent hverdage 10-16 undtagen torsdage, som har forskudt åbningstid fra 13-18. Adressen er Gammel Kongevej 5, 1610 Kbh. V. Tlf: 33 85 46 00.
Hjemmeside for hele centeret:
www.cdr.dk.
E-mail til biblioteket:
library@cdr.dk

Metode i udvalg - betragtninger over et udvalgsarbejde

Metodeundervisningen var til debat i sidste nummer af *Hist*, og debatten er fortsat i instituttets korridorer. Torsdag den 11. maj afholdes seminar om teori og metode, og udvalget bag seminaret har gjort sig visse tanker.

Af Jan Nepper-Christensen & Rie Kjær Rasmussen

Under forhandlingerne om studieordningen i forårssemesteret 1999, blev der fra studenterside rejst forslag om et nyt teori- og metodefag. Dette forslag skabte megen blæst og resulterede i nedsættelsen af et udvalg under Studienævnet, som skulle: *"Overveje ændringer af Teori- og metodeundervisningens indhold og struktur på bachelor- og kandidatniveau."* Efter megen diskussion endte udvalgsarbejdet i en anbefaling til Studienævnet om at der blev arrangeret et seminar, hvor man kunne diskutere teori- og metodefagenes form såvel som indhold nærmere. Der blev som følge heraf nedsat et *nyt* udvalg, der havde til opgave at varetage dette.

Seminaret finder sted torsdag d. 11. maj 2000 (se indbydelsen i dette nummer af *Hist*), men inden da vil vi på udvalgets vejne gøre status og bringe en foreløbig konklusion

Bredere perspektiv

Debatten i udvalget har meget været fokuseret på metodeundervisningen, samt hvorvidt der er behov for en udviddelse af faget i dets nuværende form. Det er således den indholdsmæssige side, der er blevet debatteret og ikke selve formen, hvor implimenteringen af teoriefaget i metodefaget jo ellers var et af udgangspunkterne.

Desuden har teorifagets utilstrækkelighed været diskuteret. Er det hensigtsmæssigt at det ligger på 1. semester, når der ikke i højere grad følges op på den introduktion kurset i dag giver? Eller skulle det istedet ligge senere i uddannelsen og dermed være et redskabsfag på linie med Metode i dag? Bliver teoriundervisningens introduktion videreført i metodeundervisningen?

Vi har fra studenterside ytret ønske om et bredere perspektiv i metodeundervisningen, og udvalget har kunnet konkludere, at det ville være hensigtsmæssigt om et sådant kunne indskrives i studieordningens fagbeskrivelse på en sådan måde, at det ikke karambolerer med undervisernes metodefrihed.

Seminar om teori og metode

I henhold til vores kommisorium har vi planlagt seminaret i maj. For at strukturere diskussionen har vi bedt oplægsholderne om at forholde sig til metodeundervisningen, som den er udformet i fagbeskrivelsen. Vi håber på denne måde at få drejet debatten i retning af det metodefag, vi konkret har i dag, samt dets fordele og ulemper.

De udefrakommende oplægsholdere vil forhåbentligt - i kraft af deres distance til faget - kunne komme med nye indspark, som vi efterfølgende kan forholde os til.

At sætte såvel andre historikere som folk fra tilgrænsende fag til at forholde sig til fagbeskrivelsen er vores bud på en diskussionsramme, inden for hvilken et evt. nyt udvalg vil kunne gennemføre den efterspurgte redefinering af fagbeskrivelsen og indlæringsmålene som de ses i dag.

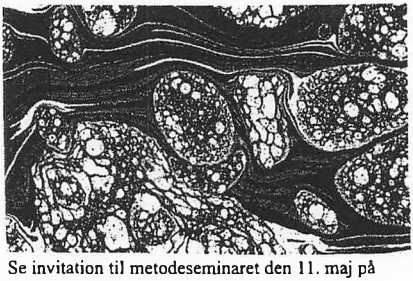

Se invitation til metodeseminaret den 11. maj på bagsiden af bladet

Ny studieordning godkendt

Af Rie Kjær Rasmussen

I forlængelse af det sidste nummer af Hist, hvor der blev fokuseret på revisionen af den nye studieordning, har jeg hermed den glæde at meddele, at BA-studieordningen nu er blevet endeligt godkendt på fakultetsmødet den 1. februar 2000.Tillykke til de første årsstuderende, der nu omsider har fået deres egen studieordning.

Arbejdet med overbygningsdelen er i gang i Studienævnet, og der blev i den forbindelse nedsat et overbygningsudvalg på studentermødet den 8. februar. Udvalget har til formål at komme med idéer til den kommende overbygningsstruktur, både hvad angår form og indhold.

Er man interesseret i at deltage, kan man henvende sig til udvalgets kontaktperson, Louise Bie, gennem Fagrådets dueslag på sekretariatet eller udvalgets dueslag i fagrådslokalet.

Område 3 forsvinder

Af Signe Gaarde, Historisk Fagråd

Da Område 3 (på 1996-studieordningen) i den netop vedtagne 1999-studieordning ikke længere udbydes på BA-niveau, vil fagrådet her komme med et lille opråb. Dette er på ingen måde ment som en skræmmekampagne, men som oplysning for de indskrevne på 1996-studieordningen, der endnu ikke har taget eksamen i Område 3.

Ønsker man stadig at følge undervisning i faget, vil det være smart at være hurtigt ude og i det mindste orientere sig om, hvor længe det pågældende studieelement vil blive udbudt.

Man vil naturligvis til enhver tid kunne aflægge eksamen i faget, så dette er bare en påmindelse til dem, der ønsker at modtage undervisning.

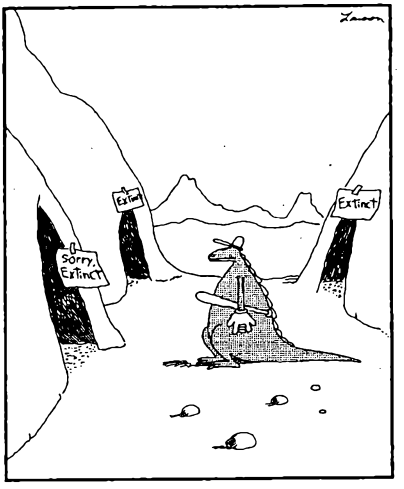

Suddenly, Bobby felt very alone in the world.

Er teori kun for kværulanter?

Endnu en studiecirkel har set dagens lys. Den nyeste beskæftiger sig med historieteori og er et frit diskussionsforum, hvor alle kan komme og være med. Der holdes møder hver anden uge.

Af Britt Lisbjerg

De sidste år har der blandt de studerende på instituttet været en stigende interesse for at diskutere teori i forhold til historieforskningen. Læser man teoretiske indlæg eller debatter i udenlandske tidsskrifter, er disse tit præget af såvel namedropping som henvisninger til utallige skoler, ismer og metoder, og det kan til tider være ganske vanskeligt at gennemskue, hvor forfatteren egentlig gerne vil hen uden at kende disse. At læse det hele op selv virker også ganske uoverskueligt for slet ikke at tale om at forholde sig kritisk til dem samt at gennemskue i hvilken grad, man kan bruge de forskellige teorier rent praktisk.

Studiecirklen er tænkt som en mulighed for at tage hul på dette uoverskuelig væld af tankesæt sammen med andre studerende og undervisere. Planlægningen sker undervejs efter fælles interesse, og der er ingen formelle grænser for, hvilke historierelaterede diskussioner der ønskes taget op. Rent praktisk mødes vi hver 14. dag og diskuterer et par timer det planlagte tema ud fra tekster, oplæg og evt. inviterede hoveder. Der er ingen mødetvang, men deltagerlyst er altid velkommen. Studiecirklens form er dog et diskussionsforum, og ikke en forelæsningsrække.

Hvis du har fået blod på tanden og ønsker at deltage, så foregår alle møder i lokale 16.1.114 (af nogen kaldet Middelalderens Projektrum) på 'ph.d.-gangen'. Du kan også sende en mail med spørgsmål til mig på lisbjerg@stud.hum.ku.dk eller til Anne Katrine Gjerløff på akg@hum.ku.dk

.

Programmet indtil maj måned er løseligt planlagt således:

Mandag d. 10. april kl. 14.00: Norbert Elias og civilisationsprocesser. Oplysninger om oplægsholder og tekster følger senere.

Tirsdag d. 25. april kl. 14.00: Oplæg ved Britt Lisbjerg om forandringer i selvmordsopfattelser. Endelig titel og oplysninger om tekster følger senere. Planlægning af videre forløb.

Seminar for specialeskrivere og overbygningsstuderende om det 20. århundredes historie

Af Rasmus Mariager

I efterårssemestret år 2000 begyndte et seminar for studerende, der skriver specialer om det 20. århundredes historie, men også for overbygningsstuderende, der skriver hjemmeopgaver med henblik på senere specialeskrivning. Alle emner er velkomne. Det gælder såvel dansk som international historie samt politisk, økonomisk, social- og kulturhistorie mv.

På seminaret vil vi diskutere hjemmeopgaver og foreløbige kapitler i specialearbejdet. Formålet er dels at få skrevet bedre opgaver, dels at blive trænet i at fremlægge og diskutere tekster. Deltagerne skal selv bære seminaret, forstået således at deltagerne skiftes til at fremlægge en tekst, de selv har produceret. Det kan være de første indledende øvelser til en overbygningsopgave eller et kapitel fra specialet. De der ikke fremlægger på det enkelte seminar skal være med til at diskutere den udleverede tekst. Alle skal deltage aktivt. Seminaret vil foregå én gang om måneden (tid og sted: se senere opslag). Dette er ikke et alternativ til den almindelige vejledning, men et supplement. Det er ikke meningen at føre deltagerne til eksamen, men alene at diskutere og få afprøvet igangværende arbejder. Seminaret kører i første omgang et semester, men såfremt der er interesse for det, vil det fortsætte. Der er ikke krav om tilmelding, men eventuelle deltagere må gerne tilkendegive interesse til en af de nedenstående.

Fra Institut for Historie vil følgende deltage som sparringspartnere (2-3 pr. seminar):

Adam Holm, ph.d.-stipendiat (Dansk og europæisk politisk idehistorie)
Joachim Lund, ph.d., ekstern lektor (Besættelsestidens historie)
Rasmus Mariager, ph.d.-stipendiat (Dansk udenrigspolitiks historie)
Mads Mordhorst, ph.d.-stipendiat (Historieteori og historiografi i Danmark)
Jes Fabricius Møller, ph.d.-stipendiat (Skolehistorie og racisme)
Mogens Pelt, ph.d., ekstern lektor (Balkan, Centraleuropa og Mellemøsten)
Klaus Petersen, ph.d.-stipendiat (Velfærdsstatens historie)
Peter Scharff Smith, ph.d.-stipendiat (Anden Verdenskrig og fængselshistorie)
Regin Schmidt, ph.d., ekstern lektor (USA's historie og antikommunisme i Danmark)
Dorthe Gert Simonsen, ph.d.-stipendiat (Historieteori og New Historicism)

02905 KHC 1781 000 00000332
HENRY PEDERSEN
ÅKANDEVEJ 17
3500 VÆRLØSE 3500 o 34/18 1

Seminar om teori & metode

- som det er udformet ved Institut for Historie ved Københavns Universitet

den 11. maj kl. 13.00-17.00

Teori- & metodeudvalget under Studienævnet for Historie har hermed den fornøjelse at indbyde alle interesserede til et seminar, der skal munde ud i en debat om udformningen af kurserne i Teori og Metode.

Seminaret vil være udformet som en række på syv indledende oplæg, hvor såvel historikere som folk fra tilgrænsende fag vil forholde sig til teori- og metodefagene ud fra fagbeskrivelsen og indlæringsmålene i studieordningerne. Efterfølgende vil der være en åben debat, hvor vi håber at se og høre mange, både studerende og undervisere, fra faget.

Oplægsholdere:

Bernard Eric Jensen, Danmarks Lærerhøjskole.
Harald Gustavson, Universitetet i Lund.
Jens Christian Manniche, Aarhus Universitet.
Lars Holten, Nationalmuseet.
Michael Harbsmeier, Roskilde Universitets Center.
Niels Steensgaard, Historie Københavns Universitet.
Tove Tybjerg, Religionsvidenskab Københavns Universitet.

Program:

kl. 13.00 velkomst
oplæg

kl. 14.30 kort pause
kl. 14.40 oplæg

kl. 15.40 pause m. kaffe og kage
kl. 16.00 efterfølgende diskussion

Lokalet er endnu ikke på plads, men se opslag for arrangementet på instituttet eller de historiestuderendes hjemmeside: www.histud.ku.dk
Har du lyst til at deltage i arrangementet som 'praktisk gris', kan du henvende dig til Rie Kjær Rasmussen, enten gennem Fagrådets dueslag på sekretariatet eller pr. email: rie_kr@yahoo.com